

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

ТИФЕСТИВАЛЬХЭР

Зиушъомбгъушт, джыри зэлуклэщтых

Шушлэ фестивалэу «Обереги Будущее» зыфилорэр жъоныгъуаклэм и 16 — 23-м апэрэу Адыгэ Республикэм щыкӀуагъ. Урысыем иартист цлэрылэхэр зыхэлэжьэгъэхэ фестивалыр плуныгъэмкӀэ мэхъэнэ ин зилэ Иофтхъабзэу щытыгъ.

мыкӀхэри кӀэух зэхэхъэм кышыгушылагъэх, орэдхэр кышцауагъэх, кинофильмэхэм ащыщ пычыгъохэр кышцагъэлэгуагъэх.

Пчыхъэзэхэхэм хэлэжьагъэх Адыгеим иансамблэхэу «Ислъамыер», «Казачатэр», «Мыекъуапэ инэфылэхэр», «Майкопчанкэр».

УФ-м икинематографистхэм я Союз исекретарэу, журналистэу Сергей Новожиловым пчыхъэзэхэхэр зерицагъ. Тхаклоу Къандур Мухъадин икинофильмэу «Щэрджэсым» рольхэр кышчызышыгъэхэ Шыбыхъо Басир, Бэч Азамат, нэмыкӀхэри зэлуклэм щытлэгъугъэх, гушылэгъу тафэхугъ.

Фестивалым фэгъэхыгъэхэ тхыгъэхэр «Адыгэ макъэм» кыхиутыштых.

САХЫДЭКЪО Нурбий.
Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние жъоныгъуаклэм и 23-м щыкӀогъэ зэхэхъэм ти Президентэу Тхаклоушынэ Аслъан кышыгушылагъ. Кинематографием, туризмэм, музыкальнэ искусствэм зягъушъомбгъугъэным, кӀэлэцыкӀу ибэхэм Іэпылэгъу ятыгъэным, экологием дэлэжьэхэм афэгъэхыгъэхэ фестивалым

неушырэ мафэ зэриІэр Тхаклоушынэ Аслъан кышуагъ. Артист цлэрылэхэм лъэшэу зэрафэразэр хигъэунэфыкыгъ.

Артистхэу, искусствэм Иофышлэхэу Ольга Будинар, Наталья Варлей, Василий Лановоир, Лариса Лукина, Светлана Светличная, Амурбек Гобашиевыр, Тимофей Федоровыр, нэ-

«Аужырэ одыджыным» имэфэкӀ

Республикэм иеджаплэхэр мыгъэ кӀэзыгухэрэ ныбжьыкӀэхэм апае непэ аужырэу одыджыныр кытеуагъ. Мэфэ еджаплэхэм къачлӀырэ нэбгырэ 1712-р аужырэу яклассхэм одыджыным арищагъэх.

Мэфэ заулӀкӀэ ныбжьыкӀэхэм экзаменхэр рагъэжьэщтых. Еджаплэм щызэрагъэгъотыгъэ шӀэныгъэхэр ахэм къаушыхъагыштых. ШӀэныгъэмкӀэ япэрэ ушэтыплэ ахэм зэпачынышъ шъхъадж игъогу техъашт. ЗӀкӀэ еджаплэхэм къачлӀкӀхэрэм щӀэныгъэ гъогоу къяжэрэр нэфынэнэу афэтӀо!

ХэбзэІахьхэмрэ мыхэбзэІахьхэмрэ нахьыбэу кыыхахьэхэм...

Тыгуасэ АР-м иминистрэхэм я Кабинет игъэкӀотыгъэ зэхэсыгъоу илагъэм тхьамэтагъор щызэрихьагъ АР-м и Президентэу Тхаклоушынэ Аслъан.

Апэу ыкӀи анахь игъэкӀотыгъэу зытегушылагъэхэр 2010-рэ илъэсым республикэ бюджетым хэбзэІахьэу ыкӀи мыхэбзэІахьэу кыыхахьэрэр нахьыбэ шыгыгъэныр ары. Непэ ащкӀэ Иофхэм языхт фэгъэхыгъэхэ доклад шъхьалэр кышылыгъ АР-м финансхэмкӀэ иминистрэу Долэ Долэтбый. Ащ кызызриуагъэмкӀэ, илъэсэу тызыхэтым иапэрэ мэзищ кыкӀоцӀ пстэумкӀи сомэ миллион 986,5-рэ бюджетым фэдэу кыыхахьагъ. Ар блэкӀыгъэ илъэсым мыш фэдэ иуахьтэ егъэпшагъэмэ, сомэ миллиони 124-м ехьукӀэ нахьыб. Ыпэрэ илъэсхэм аригъапшэзэ, бюджетым фэдэу кыыхахьэрэр нахьыбэ зэрэхьурэр кыыхигъэщыгъ, пчыагъэхэмкӀэ ар кыушыхъатыжыгъ. Арэу шытми, дотациеу республикэм кыфатӀупшыштыгъэм сомэ миллион 536,9-рэ кызызрэщагъэкӀагъэм, федеральнэ бюджетым кыыхахьагъ ахьшӀкӀэ зэшӀуахыштыгъэхэр, гушыІэм пае, социальнэ Иофхэр, кӀэлэцыкӀухэм языхгъэпсэфын, республикэм кызызрэфагъэзэжыгъэм, лэжьапкӀэхэм ятынкӀэ системакӀэу тызытехьагъэм джыри пӀуагъэхьан фаер кызызэрафамытӀупшырэм апкӀэ кыкӀыкӀэ, фэдэу бюджетым кыыхахьэрэр кыыхэщырӀп. Ащ фэшӀ хэбзэІахьэу ыкӀи мыхэбзэІахьэу бюджетым кыыхахьагъэхэ хьурэр нахьыбэ зэрашӀышт шыкӀлэхэм зэдатегушылӀнхэр игъо зэрэхьугъэр министрэм кышуагъ. Нэужым ащ хэбзэІахьэр кызыхьӀкӀхэрэ лъэныкӀо пӀпчъ фэдэу кыыхьырэм, кышыкӀагъэм къатегушылагъ, районэу зибюджет нахь макӀэ хьугъэхэр кыыхигъэщыгъэх.

Нэужым чӀыплэ зыгъэлорышлэ-

жыыплэ органхэм зӀпхыныгъэ адырӀэнымкӀэ АР-м и Комитет ипашэу Атэжьхьэ Заурдинэ, Федеральнэ унитарнэ хьызмэтшӀапӀэу «Мыкошчырэ объектхэр тхыгъэнхэмкӀэ ыкӀи инвентаризацие шыгыгъэнхэмкӀэ Урысые къэралыгъо гупчэм» икӀутамэу АР-м шыІэм ипашэу Бэгъ Муратэ, мылӀку зэфышытыкӀлэхэмкӀэ АР-м и Комитет ипашэу Ирина Бочарниковар, регистрациемкӀэ, кадастрэмкӀэ ыкӀи картографиемкӀэ Федеральнэ къулыкӀум АР-мкӀэ и ГъэлорышӀапӀэ ипашэ игуадзэу ЕмыкӀ Мариет, муниципальнэ образованиеу министрэм зигугъу кышылыгъэхэм япашэхэр, нэмыкӀхэр мы Иоф дэдэмкӀэ къэгъушылагъэх.

АР-м и Президент шъхъадж пшъэрылэу иІэр икӀоу ыкӀи игъом ыгъэцакӀэмэ бюджетым фэдэу кыыхахьэрэр нахьыбэ зэрэхьуштыр кыыхигъэщыгъ, щыкӀагъэхэм анаІэ атыраригъэдзагъ.

Ащ ыуж 2010-рэ илъэсым иапэрэ мэзищ республикэм социальнэ ыкӀи экономикэ хэхьоныгъэу ышыгъэм фэгъэхыгъэхэ доклад кышылыгъ АР-м экономикэ хэхьоныгъэхэмкӀэ иминистрэу Лыхэсэ Махьмудэ. Адыгэ Республикэм гъэстынышхъэ шхьуантӀэу ыгъэфедагъэм ыуасэ итыжынкӀэ Иофхэм языхт кытегушылагъ «Адыгрегионгазым» ипашэ игуадзэу Хьэпэсэ Азэмат. Ащ Адыгеим телъ чӀыфэу зигугъу кышылыгъэхэм еплӀыкӀэу афыриІэр кыриІотыкӀызэ, мы Иофыгъом дэлэжьэшт комиссие зэхашънышъ, ащ идэгъэзыжынкӀэ шӀэгъэн фаехэм псынӀкӀэу атегушылӀнхэу Президентым къафигъэпытагъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

Шушлэ Иофтхъабз

Гъэзетэу «Адыгэ макъэр» кызытхыкӀырэр зӀкӀэ шушлэ Иофтхъабзэм хэлэжъэ, сыда пӀомэ кӀэтхакӀлэу гъэзетым лъатырэм щыщ Іахьэу зы сомэ кӀэлэцыкӀу Фондэу АР-м шыІэм редакцием фитӀупыцышт. Гъэзетыр кыишъутхыкӀымэ, шъоркӀи фэдэ, сабийхэм и шъуипсанэ аІукӀэшт. Шъухэлэжъ, ныбджэгъухэр, шушлэ Иофтхъабзэм!

Адыгеир регион анахь дэгъухэм ясатырэ хэуцуагъ

Урысые Федерацием исубъектхэм ясоциальнэ-экономикэ йофхэм язытет ехыллэгъэ зичэзу докладыр Урысые Федерацием регион хэъоныгъэмклэ и Министерствэ кыхиутыгъ. Урысые регионхэу зыпкытыныгъэ зэрлыхэм япчыагъэ кышчыклагъ.

Шьугу къэтэгъэклыжы: Урысые Федерацием регион хэъоныгъэмклэ и Министерствэ зэрэрихъухагъэм тетэу федерацием исубъект пэпчъ шъхьафэу зэхэугъоэгъэ индексир кыфалыгъ. Электроэнергиеу агъефедатгъэр зыфэдизыр, товару кыдагъэклыгъэм ибагъэ, псэолъшынэр зэрэклорэр, розничнэ товарооборотыр, лэжбэ-пклэмклэ чыфыу кыатенагъэр зыфэдизыр, йофшлэныгъотыныгъэр ыкли нэмыклэ лъэныкыо-

хэр мыш дэжым кышыда-ллыгъэх. Ахэр йэубытыплэ кызыфашыхъэ, регионхэр купичу агощых — зилоф нахь дэйхэр, нахь дэгъухэр, уззэгъынэу щытхэр.

Федеральнэ министерствэм ианалитикхэм зэралытагъэмклэ, 2010-рэ илэсым игъэтхэпэ йофхэр зэфэмидэу зэпыфэщтыгъэх. Гушылэм пае, промышленнэ производствэм индекс зыкыиэтыгъ, электроэнергиеу агъефедатгъэм, цыфхэм фэдэу кыалэкхьагъэм, бюджетхэм яхахъохэм, розничнэ сатыум ахыщэу щызэрагъагло-рэм ахъуагъ, йофшлэныгъотыныгъэр тлэклулэ кыелыхыгъ.

Мы илэсым иапэрэ мэзищ кыкылоцл Темыр Кавказым ирегионхэмрэ Москварэ промышленнэ производствэр процент

16-м ехьуклэ къащелыхыгъ. Шылэ мазэм щегъэжыагъэу гъэтхэпэм нэс производствэр проценти 2,5-клэ Москва кышчыелыхыгъ. Калининградскэ хэкур, Мордовие, Марий Эл, Липецкэ хэкур зилоф анахъэу зэпыфэхэрэм ясатырэ хэуцуагъэх.

Урысые Федерацием регион хэъоныгъэмклэ и Министерствэ кызыритыгъэмклэ, Магадан хэкум, Адыгеим ащыпсэхэрэм ахыщэу кыалэкхьагъэр процент 33-клэ зыкыиэтыгъ.

Нэбгырэ телыгъэу гъэтхэпэм лэжбэпклэу арамытыгъэр сомэ 85,6-рэ хъуштыгъэ, мэзаем чыфэу ателыгъэм нахы ар зыпланэклэ нахь макл. Мэлылфэгъум и 1-м ехьулэу Адыгеим, Дагъыстан, Къэбартэе-Бэлыкьарым, Къалмыкым ялэжбэпклэхэм игъом лэжбэпклэ аратыгъагъ.

Адыгэ Республикэм и Президент ипресс-кыулыкъу

Лъэпкэ проектхэр икыоу Адыгеим шагъэцаклэх

Аухэсыгъэ графикхэм атэтэу республикэм мы илэсым лъэпкэ проектхэр икыоу шагъэцаклэх. Урысые Федерацием и Правительствэ и Тхьаматэ игуадзэу Александр Жуковым Урысые Федерацием исубъектхэм ягъэцэкълэ хабзэ иорганхэм адыригъэ зэлуклэм Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэ игуадзэу Алексей Петрусенкэр джащ фэдэ зэфэхьысыжым кышчыфэклуагъ. Видеоконференцие шыкым тетэу а зэлуклэр клуагъэ.

Апэрэ кварталым кыкылоцл лъэпкэ проектхэм ягъэцэкълэн пае сомэ миллион 501-м ехьу кыатлупшыгъагъ, ащ шыщэу сомэ миллион 490-р федеральнэ бюджетым, сомэ миллион 11,7-р — республикэм, сомэ мини 137,8-р — республикэм муниципальнэ образованиехэм ямылкъу.

— Адыгеир федеральнэ программабэм ахагъэхьагъ. Мылкъум икыэтлупшынкы, оборудованием икызлэкхьэханкы йофыгъохэр къуцухэрэп, — кылуагъ Алексей Петрусенкэм.

Лъэпкэ проектэу «Псауныгъ» зыфиорэм игъэцэкълэнклэ Адыгеим зэхьоклыныгъэхэр щыхъу-гъэх. Гушылэм пае, программэу «Лы алызыхэр кыулыкъу» зыфиорэм кыдыхэллытагъэу лыр зышахашырэ Адыгэ республикэ станцием мы илэсым медицинэ оборудование тегъэпсыхьагъэр лыр зышалахыщт пунктэр илэхъуш. Лъэу алахырым изытет аулпэкълуным тегъэпсыхьагъэу нэмыклэ йофтхьабзэхэри зэрахьаштых. Федеральнэ бюджетым ащ пае сомэ миллион 60 кыыхагъэкышты, республикэ бюджетым сомэ

миллион 3,7-рэ кытлупшыгъах.

Гъогухэм кыатехъухьэрэ тхьамыклагъохэм ахэфыкыухъэхэрэм медицинэ йэпылэгъоу арагъэгъотырэр нахышлу шыгъэным тегъэпсыхьагъэ йофтхьабзэхэр Адыгеим щызэрахьагъэх. Адыгэ республикэ клиникэ сымэджэщым (АРКБ) травматологическэ, сосудистэ гупчэхэр кышчызэлухыгъэнхэм атегъэпсыхьагъэ пэшлорыгъэш йофтхьабзэхэр джыдэдэм зэрахьэх. Магнит-резонанс томограф къащэфынэу, АРКБ-м ар шагъэу-цунэу рахъухъэ. Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымклэ иминистрэу Натхьо Разыет кызыэрэтилуагъэмклэ, мы сымэджэщым иматериальнэ-техническэ базэ игъэпытэн пае сомэ миллион 78-рэ кыалэ-клэхъагъах, ар зерищыклагъэм тетэу агъэфедэ.

Гъогухэм кыатехъухьэрэ тхьамыклагъохэм ахэфыкыухъэхэрэм медицинэ йэпылэгъоу арагъэгъотырэр нахышлу шыгъэным тегъэпсыхьагъэ йофтхьабзэхэр зэрахьанхэм пае сомэ миллион 25,2-рэ хьурэ субсидиехэу оборудование зэрашэ-фыштыхэр ыкли санитар транспорт кызылэкхьагъэханым пае сомэ миллион 5 федеральнэ бюджетым кыыхагъэкышты. Тиреспубликэ мы программэм илахъэу сомэ миллион 19,8-рэ хилъхьашты.

Цыфхэр спортым пылынхэм, аркы, тутын емышьонхэм атегъэпсыхьагъэу медицинэ профилактикэмклэ Адыгэ республикэ гупчэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымклэ Гупчэ бэмышлэу кышчызэлухыгъ. Мы илэсым ащ ищыкыгъэ оборудо-

дованиер зэклэ йэклагъэхьашты. Джащ фэдэу йэлацлыкыу диагностическэ гупчэми ищыкыгъэ оборудованиер йуклэшт, йэлацлыкыу гупчэу «Псауныгъ» зыфиорэр ащ кышчызэлухышты. Йэлацлыкыу диагностическэ гупчэм пае республикэм ибюджет сомэ миллион 50 кыыхагъэ-кынуу мэгугъэх.

Урысые Федерацием и Правительствэ и Тхьаматэ игуадзэу Александр Жуковым регион перинатальнэ гупчэхэм яшырэр ахэм ящыкыгъэ оборудованиер алэкхьагъэхъэнымрэ япкыгъэ йофыгъохэм мы зэлуклэм ыналэ ащытыригъэтыгъ. Адыгеим мыш фэдэ гупчаклэ шагъэпсынэу рахъухьэрэп. Адыгэ Республикэм и Президентэу Тхьаклушынэ Аслъан унашъо зэришлыгъэм тетэу республикэм ибюджет шыщ сомэ миллион 28-рэ фэдизыр Адыгэ республикэ клиникэ перинатальнэ гупчэм (АРКПЦ) йэклагъэхьагъах. А мылкъур джыдэдэм кызыфагъэфедэ. Блэкыгъэ илэсым Урысыем и Президент ирезерв фонд шыщ сомэ миллион 5,2-р АРКПЦ-м кылу-клэгъагъ сабый кыэхъутыгъэхэм яинтенсивнэ терапиеклэ ыкли яреанимациеклэ медицинэ оборудованиер ращэфынэу. Непэ перинатальнэ гупчэр республикэм имедицинэ гупчэ пэрыгъхэм зэу ащыщ, сабыйхэм якъэхъу-клэ, акушерствэмклэ, гинекологиемклэ ащ икыоу цыфхэм фэло-фашлэхэр афегъэцаклэ. Ащ зыпкы итэу йоф зэришлэрэм ишлуагъэклэ сабыеу лэхэрэм япчыагъэ нахь кыелыхыгъ.

Адыгэ Республикэм и Президент ипресс-кыулыкъу

Кинематографием икыутамэ

Адыгеим щызэхашэмэ...

Урысыем и Апэрэ кино-театральнэ фестивалэу «Обереги Будущее» зыфиорэм икылуххэм афэгъэхьыгъэ пресс-зэлуклэр Адыгэ кыралыгъо университетым ина-учнэ библиотекэ щыкылауагъ. АР-м культурэмклэ иминистрэу, фестивалым изэхэщэ-кло куп итхьаматэ игуадзэу Чэмышыо Гъазый зэлуклэр зэришагъ.

Фестивалым изэхэщэкло куп итхьаматэу, АР-м и Премьер-министрэу Къумпыл Муратэ ишлуагъэклэ йофтхьабзэр дэгъоу зэрагъэ-псыгъэр, ти Президентэу Тхьаклушынэ Аслъан зэпхыныгъэ йофыгъохэр дэгъоу зэхэщэгъэнхэм фэшлэпылэгъу кыазэрэфэхьыгъэр пресс-зэлуклэм кышчыгушыла-гъэмэ хагъэунафыкыгъ.

Артисткэ цлэрылоу, фестивалым ипрезидентэу Ольга Будинар ибэу кэ-нэгъэ йэлацлыкыу алы-плэагъ, сенаушыгъэу ахэ-лым зышигъэгъозагъ. Эко-логием епкыгъэ йофыгъо-хэм кыпкырыкыгъэ, Мые-кыопэ районым зыгъэпсэ-фыплэу итхэм ягъэкъэ-бзэн фестивалым хэлэжбэ-гъэхэр зэрэпылгыгъэхэр

Ольга Будинам кылотагъ.

Адыгеир сыдэуштыу Урысыем, йэкыб хэгъэгумэ нахышлоу ядгъэшлэшта? А упчлэм иджэуап кыезытыжыгъэмэ ащыщ УФ-м икинема-тографистхэм я Союз итхьаматэ иапэрэ гуадзэу, Урысыем инароднэ артистэу Клим Лаврентьевыр. Ащ зэдэгущы-лэгъоу дытилагъэм тигъэзет-еджэхэр щыдгъэгъозэнхэ тимурад. Непэ кыхэдгъэщы-рэр УФ-м икинемаграфистхэм я Союз икыутамэ Адыгэ Республикэм щызэхашэнэу унашъо зэрашлыгъэр ары. Ти Президентэу Тхьаклушынэ Аслъан йофым зышагъэгъуа-зэм кыадыригъэштагъ.

— Президент дэгъу Адыгеим шышъул, — кылуагъ Ольга Будинам. — Зэклэ йо-фыгъо шъхьалэхэмклэ тыгу-рылауагъ.

Пресс-зэлуклэгъум кышчы-гушылагъэх Адыгэ кыралы-гъо университетым иректор игуадзэу Тыгъужэ Фатимэ, университетым инаучнэ библиотекэ идиректорэу Лъэустэн Фатимэ, АР-м культурэмклэ и Министерствэ иотдел ипашэу Шъхьэлэхъо Светланэ, нэ-мыкылар.

САХЫДЭЖЪО Нурбий.

Машлор зыпкэ кыиклыгъэр агъэунэфы

Жьоныгъуаклэм и 22-м, сыхьатыр 15.00-м дэж, тиклэл шъхьалэ имикрорай-онэу ЦКЗ-м ибэдзэр машло кышчыхъу. Мыекыопэ прокуратурэм кызыриты-рэмклэ, квадратнэ метр мин хьурэ чыплэм машлом зы-кышчыштагъ, сатыушыплэи 9 стыгъэ, зи хэклодагъэп.

— Бэдзэрыр зэрэпсау машлом зэллыштэным ищы-нагъо шылагъ, цыф пэсу-плэхэми анэсын ылэкыгъы-штыгъ, — ело Мыекыуапэ ипрокурор йэпылэгъоу Андрей Казачок. — Къулыкъу зэфэшхьафхэм яло зэхэ-лэу зэрахьэгъэ оперативнэ йофтхьабзэхэм яшлуагъэклэ бэдзэрым кышчыхъугъэ машлор псынклэу агъэклосэн алыкыгъ.

Джырэ лъэхъан прокуратурэм уплэкълун йофтхьабзэхэр зэхэщэ, машлор апэу кызы-шчыхъугъэ чыплэр ыкли ащ зэрарэу кыыхыгъэр экспертхэм агъэунэфы.

Пэшлорыгъэшъэу зэрагъэу-нэфыгъэмклэ, мэшлогъэкло-сэным ишапхъэхэм адимы-штэу сатыушыплэ горэм ша-гъэуцугъэ кондиционерым ыпкы кыкыклэ машлор къэ-хъугъ.

Уплэкълунхэм зэфэхьысы-жъэу афэхъухэрэм адиштэу уго-ловнэ йоф кызылэуахыштымэ унашъо аштэшт. Джащ фэдэу зигугъу къэтшыгъэ бэдзэрым мэшлогъэклосэным ишапхъэхэр зэрэагъэцаклэхэрэм ыкли ащ йофшлэн зэрэзэхышхэрэм еп-хыгъэ уплэкълунхэр рагъэкло-кыштых.

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илэсыбэ хьугъэу егъэджен йофым зэрэфла-жьэрэм, кыткыгъухьэрэ ныбжыкыгъэхэм яегъэ-джэнрэ яплунрэ илахышхо зэрахышыхьэрэм, клэлэгъэджэ сэнэхьатыр дэгъоу ылэ кызыэрри-гъэхьагъэм афэшл Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхыль фагъэ-шъошагъ **Власенко Валентинэ Александр ыпхъум**, муниципальнэ образованиеу «Мыекыопэ районым» и МОУ-у «Къутырэу Шунтук игу-рыт еджаплэу N 8-м» биологиемклэ иклэлэгъэджэ.

Урым-рим бэнаклэм Адыгэ Республикэм зышегъэушъомбгъугъэнымклэ илэсыбэ хьугъэу гъэхьагъэ хэлэу йоф зэришлэрэм, кыткы-клэхъухьэрэ ныбжыкыгъэхэм яегъэджэнрэ яплун-рэ илахышхо зэрахышыхьэрэм афэшл Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхыль фагъэшъошагъ **Цэгъошлу Сэфэр Ибрахимэ ыкыом**, поселкэу Инэм иклэлэцлыкыу-ныбжыкыгъэ спорт еджаплэ иди-ректор.

Парламентым изэхэсыгъо зыщытегушчылэштхэр агъэнэфагъэх

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм икомитетхэм ялофшлэнкIэ хабзэ зэрэхъугъэу, зэхэсыгъуитлэм азыфагу законопроектхэр гъэхъазырыгъэнхэм Iоф дашIэ, комитетхэм ахэтхэр зэIуагъакIэхэзэ, Парламентым изэхэсыгъо къыхалхъашт Iофыгъохэр агъэнафэх. А шIыкIэм тегъэпсыкIыгъэу джырэблагъэ комитет пстэури зэхэгушчылэжыгъ, законопроектхэу, нэмыкI Iофыгъохэу Парламентым исессие къыхалхъаштхэм ахэлъагъэх, ифэшшошэ унашъохэр ашыгъэх.

ХэбзэхъухъанымкIэ, законностымкIэ ыкIи чIыплэ зыгъэIорышIэжыным иIофыгъохэмкIэ комитетым (тхьаматэр Г. Я. Орлова) зэхэсыгъоу иIагъэм щыхэлъагъэх Адыгэ Республикэм изаконопроектхэу «Адыгэ Республикэм и Законхэу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутатхэм яхэдзынхэм яхылапIагъ» зыфиIорэм ия 37-рэ статья зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхыгъ» зыфиIоу законопроектхэм кIэщакIо афэхъугъэнымкIэ фитыныгъэу иIэхэм атетхэу депутатхэу А. В. Лузиным къыгъэхъазырыгъэм ыкIи хэдзынхэр нахь дэгъоу зэхэщэгъэнхэ гухэлъым пае хэдзэкIо объединениехэм ячIыплэ купхэм ахэтхэр япчъагъэкIэ зэфэдишхэу гъэпсыгъэнхэр зыгъэнафэрэм.

Джащ фэдэу комитетым хэтхэр хэлъагъэх Адыгэ Республикэм изаконопроектхэу «Всероссийскэ кIэтхыкIыжыным зыфэгъэхъанымкIэ Урысые Федерацием ифитыныгъэ зырызхэм ащышхэу агъэцкIэнхэу Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хэбзэ органхэм къаратыжыгъэхэр чIыплэ зыгъэIорышIэжыным иорганхэм ятыгъэнхэм ехылапIагъ» зыфиIорэм. Законопроектхэр заштэкIэ Всероссийскэ кIэтхыкIыжыным зыфэгъэхъазырыгъэнхэр ыкIи зэхэщэгъэнхэр нахь дэгъоу зэшIохыгъэ хъушт ыкIи кIэтхыкIыжыным ыгъэнэфэрэ гухэлъэу демографическэ ыкIи социальнэ Iофыгъохэм язытат статистикэм тегъэпсыкIыгъэу нахь дэгъоу къиIотыкIыгъэнхэр зэшIохыгъэ хъушт.

Ахэм яхыллэгъэ унашъохэу комитетым ышIыгъэхэм агъэнафэ законопроектхэр Парламентым изэхэсыгъо къыхалхъэгъэнхэу.

* * *

Бюджет-финанс, хэбзэIахь ыкIи экономикэ политикэмкIэ комитетым (тхьаматэр Р. С. Мыгу) хэлъагъ «Адыгэ Республикэм и УплэкIу-лътэкIо палатэ 2010-рэ ильэсымкIэ илофшIэн иплан ехылапIагъэм зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэр» зыфиIорэ Iофыгъом.

Адыгэ Республикэм и Прокуратурэ ипредложение тегъэпсыкIыгъэу Адыгэ Республикэм и УплэкIу-лътэкIо палатэ 2010-рэ ильэсым илофшIэн иплан къыделъытэ уплэкIу Iофыгъоу «Гухэлъ гъэнэфагъэм телъытэгъэ

Республикэ программхэу «Адыгэ Республикэм жъы хъугъэ ыкIи учIэсынкIэ щынагъоу щыт иунэ фонд хэхъэрэ унэхэм ачIэс граждэнхэм нэмыкI унэхэр ятыгъэнхэм пае 2009-рэ ильэсым ахыщэу къафатIупшыгъэр зытелъытэгъэ гухэлъхэм зэрапIуагъэхъагъэр ыкIи шIуагъэ къытхэу зэрагъэфадагъэр уплэкIугъэнхэр» зыфиIорэр.

ЗыцIэ къетIогъэ программэр гъэцэкIэжыгъэным пае 2009-рэ ильэсым къафатIупшыгъэ бюджет ахыщэу сомэ миллиони 7-рэ мин 258-р аIэ къызэрэрамыгъэхъагъэм къыхэкIэу а Iофыгъор 2008 — 2009-рэ ильэсхэм зэрагъэцкIэжыгъэр уплэкIугъэнхэр комитетым Адыгэ Республикэм и УплэкIу-лътэкIо палатэ игъо фильэгъугъ.

* * *

Мылькы ыкIи чIыгу зэфышчытыкIэхэмкIэ комитетым (тхьаматэр Э. А. Къуекъу) хэлъагъ Адыгэ Республикэм изакон ипроектхэу «Адыгэ Республикэм и Законхэу «ЧIыгу зэфышчытыкIэхэр гъэIорышIэгъэнхэм ехылапIагъ» зыфиIорэм зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхыгъ» зыфиIорэм.

Урысые Федерацием и ЧIыгу кодекс ия 24-рэ статья зэригъэнафэрэм къыпкырыкIэхэзэ, Адыгэ Республикэм и Закон ия 3-рэ статья ия 12-рэ пункт зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэу законопроектхэм егъэнафэ. Ащ тегъэпсыкIыгъэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет фитыныгъэу иIэхэм, нэмыкIэу къэпIон хъумэ, экономикэм иотраслэ зырызхэм яорганизациехэм яIофышIэхэу къулыкъу мэхъанэ иIэу чIыгу Iахьхэр зэрэтыгъэхэр ахэгъахъо ыкIи транспорт, мээ хъызмэтым, мээ промышленностым япхыгъэ организациехэу шэкIон хъызмэтым ыльэныкIокIэ къэралыгъо чIыопс заповедникхэм ыкIи лъэкI паркхэм IофшIэнхэр ащызыгъэцкIэхэрэм къулыкъум епхыгъэ чIыгу Iахьхэр ятыгъэнхэм шапхэу пылхэм ахэгъахъо.

* * *

Социальнэ политикэмкIэ, псауныгъэр къуэхъумэгъэнымкIэ ыкIи ветеранхэм яIофыгъохэмкIэ комитетым (тхьаматэр Т. М. Петрова) хэтхэр хэлъагъэх Адыгэ Республикэм изаконопроектхэу «Адыгэ Республикэм и Законхэу «Социальнэ найм зэзэгъыныгъэ шIыкIэм тетхэу зычIэ-

сышт унэхэр ягъэгъотыгъэнхэм фэныкIо граждэнхэр учет шIыгъэнхэр чIыплэ зыгъэIорышIэжыным иорганхэм зэрагъэцкIэрэ шIыкIэм ехылапIагъ» зыфиIорэм. Законопроектхэм гухэлъэу ыгъэнафэрэр Урысые Федерацием изаконхэм атегъэпсыкIыгъэу УФ-м и Унэ кодекс зэхъокIыныгъэу фэхъугъэхэм адиштхэу Адыгэ Республикэм изакон гъэпсыжыгъэнхэр ары.

Джащ фэдэу комитетым хэтхэр хэлъагъэх Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иунашъо ипроектхэу «Гухэлъ гъэнэфагъэм тегъэпсыкIыгъэ Республикэ программхэу «Адыгэ Республикэм имедицинэ кадрэхэр» зыфиIоу 2008 — 2012-рэ ильэсхэм ателъытагъэм зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхыгъ» зыфиIоу конкурсхэу «Ильэсым ианахь врач дэгъу» зыфиIорэм статусхэу иIэр къэлэтыгъэным пае Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет зэхигъэуцуагъэм.

* * *

ГъэсэныгъэмкIэ, наукэмкIэ ыкIи ныбжьыкIэ IофыгъомкIэ комитетым (тхьаматэр Ю. Ю. УдыкIаку) игъэкIотыгъэ зэхэсыгъо иIагъ. Ащ хэлэжыагъэх Адыгэ Республикэм и Президент ыкIи министрэхэм я Кабинет я Правовой гъэIорышIаплэ, Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмкIэ ыкIи наукэмкIэ и Министерствэ, Адыгэ Республикэм и Прокуратурэ, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Аппарат и Правовой ыкIи и Информационнэ-аналитическэ гъэIорышIаплэхэм, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм дэжъ НыбжьыкIэ парламентхэу щызэхэщагъэм ялIыкIохэр.

Адыгэ Республикэм изаконопроектхэу «КIэлэцIыкIум ифитныгъэхэр къуэхъумэгъэнхэмкIэ зехъэгъэн фэе Iофыгъо зырызхэм яхылапIагъ» ыкIи «Адыгэ Республикэм и Законхэу «Административнэ правэукъоныгъэхэм яхылапIагъ» зыфиIорэм зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхыгъ» зыфиIохэрэм ахаллъэхэ, комитетым хэтхэм зыкIыныгъэ ахэлъэу унашъо ашыгъ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм зичэзыгъу зэхэсыгъоу илэштым щытегушчылэнхэм пае ахэр къыхэлъхэгъэнхэу ыкIи штэгъэнхэр депутатхэм игъо афэлъэгъугъэнхэу. ЗыцIэ къетIогъэ законхэм чэщ лэхъаным общественнэ чIыплэхэм кIэлэцIыкIухэр ащылэнхэ зэралъэкIышт шапхэхэр ыкIи законным ишапхэхэр зыукъохэрэ ныхъхэм, предпринимательхэм ыкIи юридическэ лицэхэм пшгъэдэкIыжэу ахыххэр эгъэнафэх.

Адыгэ Республикэм и Парламент ипресс-къулыкъу иматериалхэм атехыгъэу тхыгъэр зыгъэхъазырыгъэр СЭХЪУТЭ Нурбий.

Хэукъоныгъабэ къыхагъэщыгъ

Красногвардейскэ районим прокуратурэ предпринимательхэм ыкIи юридическэ лицэхэм къэлэгъэпсын Iофым ыльэныкIокIэ фитыныгъэу яIэхэр, ащ фэгъэхыгъэ законхэр гъэцэкIагъэ зэрэхъуэрэр джырэблагъэ зеуплэкIухэм хэукъоныгъэхэр бэу къыхигъэщыгъэх. Районным ипсэупIэ-коммунальнэ хъызмэтшIаплэхэм, объектхэр коммунальнэ инфраструктурэм исистемэ зыхыпхэр организациехэм ыкIи чIыплэ зыгъэIорышIэжыплэ органхэм УФ-м къэлэгъэпсынымкIэ икодекс шапхэу къыгъэуцухэрэр агъэцкIэхэрэп. Коммунальнэ хъызмэтым епхыгъэ организациехэм ятарифхэм афэгъэхыгъэ Законхэр аукъозэ, къоджэ псэупIэхэм ащагъэуцугъэ е ащагъэцкIэжыгъэ объектхэр коммунальнэ системэм емыпхыгъэхэу атIупшыгъэх.

Джащ фэдэу псэупIэ-

коммунальнэ хъызмэтшIаплэхэм техническэ амалхэр къатынхэу фитыныгъэ ямылэу 2009-рэ ильэсым хъызмэтшIаплэ 9-мэ тхылъхэр аратыгъэх. ОАО-у «Адыггаз» зыфиIорэм мы лъэныкъомкIэ законхэр ыукъуагъ. Красногвардейскэ район администратцием санитарнэ шапхэхэр зэрагъэцкIагъэхэр къэзыушыхъатырэ тхылъ зимылэхэм чIыгу Iахьхэр аритыгъэх. «Архстройпроектхэм» ипащэ фитыныгъэ имылэу зыхэлэжыгъэ Iофтхъабзэхэри прокуратурэм ыгъэунэфыгъэх.

УплэкIунхэм ауж районим инароднэ депутатхэм я Совет чIыгу Iахьхэм ятын фэгъэхыгъэу рихъухъагъэр прокуратурэм къызэтыригъэуцуагъ, муниципальнэ образовани 5-мэ, хъызмэтшIаплэ 4-мэ япащэхэм уплэкIунхэм къагъэлъэгъуагъэр къызшиIорэ тхылъхэр афагъэхыгъэх.

Цыфхэм яфитыныгъэхэр къагъэгъунагъэх

Красногвардейскэ районим прокуратурэ зехищэгъэгъэ уплэкIунхэм нафэ къашигъэ электро-энергиеу къызфагъэфадагъэм тефэрэ ахыщэр абонентхэм зэрэтыгъэр къэзыушыхъатырэ фэлэфащIэхэр пкIэ хэлъэу ОАО-у «Кубаньэнергосбыт» и Адыгэ къутамэ зэрафигъэцкIэхэрэп.

Ау зигугъу къэтшIыгъэ организацием мыщ фэдэ фэлэфащIэхэр афигъэцкIэхэ зыхъукIэ, цыфхэм къамышхъапэшт къэбархэр зэрыт документхэу ОАО-у «Кубаньэнергосбыт» и ОАО-у «Кубанская энергосбытовая компания» зыфиIорэм иунашъокIэ аухэсыгъэ уасэхэр зылытынхэ фаери къареты.

Еж зыфэе пIэлэ гъэнэфагъэкIэ арымырхэу, 2004-рэ ильэсым ищылэ мазэ къыщегъэжыагъэу зазыфигъэзэгъэ мафэм нэсэу электроэнергиемкIэ пкIэр зэритыгъэм икIэбар зэрыт тхылъыр абонентым къыраты. Ащ елътыгъэу документхэм якопиехэу алэкIигъэханхэ фаеми, ахэм уасэу алытын фаеми ахэхъо.

Урысые Федерацием и Законхэу «Потребительхэм яфитыныгъэхэр къуэхъумэгъэнхэм ехылапIагъ» зыфиIорэм зэритымкIэ, зэзэгъыныгъэхэм къыдалъытэрэ IофшIэнхэр арых нылэп фэлэфащIэхэр

зэхэзыщэрэм ыгъэцкIэнхэ зыфитыр. Зигугъу къэтшIыгъэ законхэм ия 16-рэ статья урыгъозэн хъумэ, фэлэфащIэ гуадзэм пае пкIэр амытхэу, ежхэр зыфэе фэлэфащIэр къафагъэцкIэн амылэкIынхэу зэралорэр тэрэзэп. А лъэныкъомкIэ ОАО-у «Кубаньэнергосбыт» и Адыгэ къутамэ абонентхэм яфитыныгъэхэр еукъох.

Ащ епхыгъэу Красногвардейскэ районим прокуратурэ район судым зыфигъэзагъ. Цыфхэр зыфэе пIэлэ гъэнэфагъэмкIэ электроэнергиеу агъэфадагъэм ыуасэ зэрэтыгъэр зэрыт тхылъыр зэрари-мытыгъэмкIэ, абонентхэм къамышхъапэшт къэбархэр зэрыт документхэм якопиехэм ауасэ зэралыхыркIэ ОАО-у «Кубаньэнергосбыт» и Адыгэ къутамэ хабзэр зэриукъуагъэм къыдыригъэштэнхэу елэлуфэ.

Красногвардейскэ район судым прокурорым илэлу къыфигъэцкIагъ, потребительхэм яфитыныгъэхэр къызэраухъумэхэрэм ехыллэгъэ законодательствэмкIэ хэукъоныгъэу ашыгъэхэр дэгъэзыжыгъэнхэу пшгъэрылэ афишIыгъ.

Судым иунашъо хэбзэ кIуачIэ иIэ хъугъэ.

Красногвардейскэ районим прокуратур

Илэс пчъагъэ хъугъэу сызэрылэжъэрэ сэнэхъатим епхыгъэу наркоманием, ащ кызыдихъырэ тхъамыклагъохэм афэгъэхыгъэ тхыгъэхэр згъэхъазырхэу бэрэ хъугъэ. Ары къэс «Мыщ фэдиз кыныгъор кызыдэзыхъырэ щэнаутыр ежъ-ежы-рэу члэзыдзыжыгъэ, гъогу тэрэз теуцожыгъэ сылуکلэнба шъула?» слоти, сегупшысэщтыгъ...

«Сэ сфэлъэкIыгъ, уфаемэ, ори пфэлъэкIышт»

Организацием хэтхэм Iоф ашлэ.

ЗэкIэупсыхъагъэу, зэкIужъэу фэпагъэу сапашхъэ кыуцогъэ клэлэ лъэплъагъэр зыфаер сымышIэу тIэкIурэ сеплбъыгъ, кылоштым сежэу. Ежымы хъурэр кыгурыуагъэу, укIы-тэжыгъэу кысело: «Сэ сIэр Дмитрий, шIушIэ общественнэ организациеу «Преображение России» зыфиIорэм и Къутамэу Мыекъуапэ шызэхэ-щагъэм сыриадминистратор».

Шъыпкъэр пIощтмэ, апэ кызыгурыуагъэп зыфэдэ организациери, садэжъ кызыклэ-кIуагъэри. Нэужым Димэ (арэу-штэу седжэмэ нахъ зэригуапэр пэшIорыгъэшъэу кыIуагъ) кылоптагъэм зэкIэри кызыгу-ригъэуагъ, лыгъэу кыхэфа-гъэри згъэшIэгъуагъэ. Арэу-штэу сэзыгъаIорэмэ ышхъэ кысхын: Димэ илэс 10 «стаж» зIэ наркоманыгъ, анахъ наркотик «онтэгъоу» алъыгъэхэр зыхилхъэщтыгъэ.

— Сэ шыIэныгъэ гъогу тIэ-кIоу къэскIугъэм, — кыIуагъ ащ тизэдэгущыIэгъу ипэублэм, — хэукъоныгъабэ шысIыгъ. Сыфэягъ непэ сэ силэгъухэм, ныбжыкIэхэм сигущыIэ зэх-хынэу, зы нэбгыр нэмIэмэ сэ кысырыкIуагъэм шысыухъу-мэн слъэкIынкIи мэхъу. СэшIэ адыгэ клалэхэмэ наркотик-хэм апысхъэгъэхэр мымакIэу зэрахэтхэр.

Новгородскэ хэкум ит къа-лэу Богородскэ 1980-рэ илэ-сым кысхыгъу Димэ. Янэ-ятэхэм яшгъэуитIу зысхъагъIэрэ

ШыIэныгъэм идэхэагъэ, илэшIугъэ ныбжыкIэм гурыдгъэлон, IофшIэным ащ насып хигъотэн, обществэм чыIпIэ пытэ щибутын зэрилэкIы-щтыр зэхедгъэшIэн ты-мылэкIымэ, ащ игъогу сыдигъуи «кысхыпэгъо-кIышт» наркоманыгъэу «насып нэпцыр» къе-зысэщтыр, ащ шызымы-гъэкIэщтыр.

**УФ-м и ФСКН
и Директорэу
В. П. Иванов.**

шымыIэу къэтэджыштыгъэх. Нахъыжыр шыIэныгъэ гъогу-м пытэу теуцугъэу псэуштыгъ, ау нахъыкIэм гумэкIыгъуабэ ны-тыхэм къафыхыгъ. «Лихие-90»-е зыфаIогъэ илэсхэр кIо-щтыгъэх...

— ЗэкIэ кызысхъагъэр еджапIэр ары, — кыIуатэ си-гушылэгъу. — Я 9-рэ классым сисыгъ, сыфэягъ силэгъухэм зыгорэуштэу закыхэзэгъэщы-нэу, слэгъуштыгъ клэлэ куп го-рэхэр зэкIэмэ апшъэу зэрэщыт-хэр, анахъыжхэм афэдэ-хэу кызырадекIокIыштыгъэхэр, ары паклошъ, зэрэщыш-нэщтыгъэхэри. Ахэм кIуачIэ го-рэм сафикъудыштыгъ, сыфэ-ягъ сафэдэнэу, сахэтынэу, ащып сыхъунэу. ЕтIани сэ сыпсэжыгъэ од цыкIуштыгъ, хъатэу кысыпымылхэу, сы-кырамыдзэу кысысхыш-щтыгъ. Ащ сыгукIэ сеуцау-лIэщтыгъэп. Къин кысысхы-хъугъэп а купым пэблагъэ зы-

сшыныр, ягуапэуи «саштагъ».

Ащ кыкIэлъыкIуагъэр зэкIэ хэти кыгурылэн фае, сценари-ер зы нэбгырэ ыгхыгъэм фэд. Шъэожыгъэ Iэахъохэм урокхэр благъэкIыхэу, клэлэгъаджэхэм ямыдIухэу еджапIэм гъошагъ-хэм фэдэу чIэтыштыгъэх. Димэ унагъомэ бырсыр кырыл-хъагъ, ны-тыхэм чэщ мычыгъ-хэр аублагъэх. КIалэм ерагъэу я 9-рэ классыр кырагъэхуыгъ, ау ащ нахъыбэрэ еджапIэм зэрэ-чIамыгъэсыжыштыр кыра-гуагъ. Арыти, мы къэлэ дэдэм дэт ПТУ-м кIуагъэ, нэмыкI хэ-кIыпIэ шыIэпти.

— Ащи еджапIэм шысIэ-щтыгъэ дэдэм шыпысыдзэ-жыгъ, — кыIуатэ Димэ. — Апэрэ илэсым зыгорэхэм сяджэщтыгъэмэ, урок горэхэмэ сачIахъштыгъэмэ, ятIонэрэ илэсым ахэр зэкIэ IэкIыб сшы-гъагъэх, анахъ Iоф шъхъалэу сIагъэр наркотикым икIэгъо-тын арыгъэ. Ащыгъум марихуа-нэклэ сыкъэууытыжыгъэу шы-тыгъэп, опиумым «гытесыгъ», ар зыхаслхъэщтыгъ етIупшчыгъэ. Сэщ фэдэу училищым чIэсхэм бэшIагъэу тыкызырэгъотыгъэу, шыIэныгъэм икубзыпIэ титэу кыттышхыштыгъ, лыгъэ зет-хъэуи, «авторитет» тилэу тлы-тэщтыгъэ. Тызэремыджэрэм, урокхэм тазэрэчIэмыхъэрэм пае стипендиэ «тикомпание» хэтхэмкIэ кытатыштыгъэп, ты-нэ-ятэхэмэ тызэрагъэклалэ-щтыгъэп. Ау ащи хэкIыпIэ кы-фэдгъотыгъ — стипендиер къа-зышаратыр мафэм училищым тыкыакIоти, нахъ хыбэйхэм, дгъэщынэшхуэрэм яахыцэ къа-

Iытхыштыгъ. Наркотикыр ары укIытэмэ, цыфыгъэмэ, гукIэ-гъумэ акIыу кэхъуштыгъэр. КIэлэцыкIоу зистипендиэ тпта-гъэм мазэм ышхыштым, нэмыкI къалэ шыщым гъогупкIэ кызы-рэфэтымыгъэнагъэм тегупшы-сэщтыгъэп. Ахэм зэкIэмэ джы сэгупшысэжышгъ, «деградация личности» зыфаIорэм имэхъанэ нахъ кызыгурэIожы.

**«Нахъ пхъэшаIоу
кысыфышты-
гъэхэмэ...»**

ЫпшгъэкIэ кызырэгъотыгъ-гъэу, Димэ иунагъо ешъуакIуи наркомани исыгъэп, тхъамыкIэ шыIаклэмэ пэчыжыгъэх. Нар-команыр шIокI имыIэу унэгъо тхъамыкIэ шапIунэу е янэ-ятэхэр ешъоклонхэу зэрэщымыгъэр непэ нафэ кытфэхъу. Мары мы клалэр мызэу, мытIоу бырсырхэм ахэфагъ, ау ны-тыхэм ашIэн алъэкIыштыр зэкIэ ашIэщтыгъ хъалс кыххемыкIыным, «кыха-щыжыным» пае, къадэхуштыгъ ыкIи.

— Наркотикхэр зэрэгъэфед-дэхэрэр апэу сянэ-сэтэхэм зашIа-гъэр 1996-рэ илэсыр ары, — кыIуатэ Димэ. — Сэ ащыгъум езгъэжыгъэкIагъ нылэп, ау уче-тым сыхагъэуцонэу игъо ифэгъа-гъэх. Апэу сызаубытыгъагъэр наркотикхэр зышарэрэ чыIпIэм, «точкэкIэ» заджэхэрэм сыкIуа-гъэу милицием тызысхэгъэзы-хъэр, облавэ зашIыр ары. Зы-ныбжэ имыкыгъэхэм яIофхэм язэхэфын фэгъэзэгъэ Комисси-ем сэри, сянэ-сэтэхэри тызы-рашIалэхэм, ашIошъ згъэхъун

слъэкIыгъэ а чыIпIэм шыхъу-штыгъэм сэ хэшIыкI фысымыIа-гъэу. Шъыпкъэр нэмыкыгъ, ау сянэ-сэтэхэм ясIуагъэр ашIошъ хъугъэ (е фэгъэхэа арэуштэу шы-тыгъэу кызышIагъэшIынэу?), «сихэуконыгъэ» сфагъэгъугъ. ЯтIонэрэуи ащ фэдэ бырсыр сыхэфагъ, ау етIани ахэм ашIошъ згъэхъун слъэкIыгъэ зыпарэ си-мылэжыгъэу. Джы теубытагъэ хэлэу къэслон слъэкIышт, бэри ащ сегупшысэ: апэрэ мафэу сянэ-сэтэхэм гуцаф зэрэшIыгъэм лыпытэу нахъ кысысхъэшэ-кIыхэу, нахъ сызыIэклаубытэу, сыкыагъэуцоу, зыпарэ кызы-

Налщык дэт госпиталым сыкыа-щагъ. Мыщ наркотик зысхысэ-лхъан амал сIагъэп, ау чэщырэ тызыгъэчыишт уцэу кытаты-штыгъэр ащ ычIыпIэ хъуштыгъ. ТапэкIэ сызышIэщтыгъэу мыщ сызышыIукагъэхэм, кыинэу сызыхэтыр зэхэшыIыкIыхэрэм агу кысэгъути, таблеткэхэр кысыфаугъоштыгъэх. Ахэм «жы кысысхъагъэщтыгъ».

Ары, цыфым ежъ-ежырэу зэришIэжыны ылэкIыштыр ма-кIэп. Сапашхъэ ис клалэу за-гъорэ зынэпсыхэр клэзылэкIы-кIыштыгъэм угу емыгъунэу шы-тыгъэп, ау ащ янэ-ятэхэм илэ-си 10-м кыкIоуI кыинэу аригъэ-лэжыгъэм сызегупшысэклэ, тIэкуи сыгу фэплъыштыгъ. Ау непэ ащ лыгъэу кызысхыгъэ-фагъэм зэпстэури щегъэзые, шъхъэкIэфэныгъи зыфгуегъэ-шIы. Ар непэ. Адэ мыщ фэдэ ма-фэм кысфэклоным ыпэкIэ?

**«Сянэ ипсэклод
сыхэкIыштэп»**

Госпиталым кызысхыIыкIы-жымэ ыуж Димэ кыгъэзэжыгъ къулыкъур зысхыштыгъэ Нижний Тагил, мээ зытIуки ядэжъ къэкIожыгъ. Ны-тыхэр лэшэу гугъэщтыгъэх яклалэ зыпкэ иуцожыгъэу кыгъэзэ-жыштыгъ, ау ар гугъэ къодыгъ нылэп.

— СыкызауIэм ыуж нарко-тик зыхэслхъаным сытешыны-хэти, зысIажэщтыгъ сьд си-кыныгъэмэ, — кыIуатэ сигу-шылэгъу. — Ау ащ бэу ыкъуды-игъэп, сыда Iомэ сэри сызэрэ-гугъэщтыгъэу сищыIэныгъэ зэ-пыфэщтыгъэп, Iоф зысхышIэни згъотыштыгъэп. 2000-рэ илэсыр кIоштыгъ. Къиныгъоу сызэри-хылIэщтыгъэхэр зэпысхынхэ зэрэсымылэкIыштыгъэм джыри сыкыуфагъ. «Сыныбджэгъухэ-ри» чыжыагъэхэп, ахэр ренэу «IэпыIэгъу кысфэхъунхэм» фэ-хъазырыгъэх. Сэри зысфэIэжа-гъэп. Кысхэхагъэп сятэ игу-шылэ, зэхэсIагъэп сянэ икы-ни, ынэпсэу зэпымыуштыгъэри. ЕтIани наркоманхэм зы шэн гъэшIэгъон яI — цыфэу зыдэ-гушылэхэрэм ежъхэр зыфаер ышIошъ агъэхъун, ыгу кызыра-гъэгъун алъэкIы. Сэри зэзгъэ-шIагъ ащ фэдэ гушылэклэ, сагъэ-мысэнэм ычIыпIэклэ агу кы-сэгъун фаеу чыIпIэ изгъэуцо-штыгъэх. Анахъэу ар кызысхы-дэхуштыгъэр «ломкэр» кызые-жыкIэ ары.

Зыпарэ шынагъо шымыIэу, сызысхыфэ лэхъаным наркоти-кыр чIэсыдзыжыны слъэкIы-штэу сыгугъэщтыгъ, ау арэуштэу IэшIэх дэдэу ар зэрэщымыгъэр

Наркоманхэм япчъагъэ лэшэу нахъыбэ зыхъугъэр 1990-рэ илэсхэр ары. Специалистхэм зэралытэ-рэмкIэ, обществэм зэхъокIыныгъэшхоу фэхъугъэхэр ары ащ лъапсэу илагъэр.

**Илэс къэс наркотикхэм
апкъ кыкIыкIэ нэбгырэ
мин 30 фэдиз Урысые
Федерацием щэлэ.**

рэфамыгъэгъуштыр кызыгура-гъэуагъэу, зэхэсIагъэу шы-тыгъэмэ, сищыIэныгъэ нэмыкI шыпкъэу зэпыфэнкIи хъушты-гъэ, ау...

ПТУ-р сьдэу шытми клалэм кырагъэхуыгъ, ащ лыпытэуи дзэм къулыкъу щыхынэу ашагъ. Ау ащи «ныбджэгъухэр» псын-кIэу кысхыгъотыгъэх, сьд якыни-ми, къащэфыштыгъ «дозэр». Къулыкъум иаужырэ мазэхэр ащ Чэчэным щыхын фаеу хъугъэ, ау хэкIыпIэ ащи кысхыгъотыгъ.

— «Зачисткэхэм» тагъэклоным ыпэкIэ, — кыIуатэ Димэ, — дзэкIолI пэгъэ ратыштыгъ шприц-тюбик, улагъэ кыптырашэмэ, Iэ-пыIэгъур къэсыфэ узыр хэгъэ-жыуыкIыны плъэкIыным пае. Ау зы ампулэр сэркIэ мэкIагъэ, ар зы-мыгъэфедэгъэ клалэхэм сьлэгъу-зэ къалысхыти, зыхаслхъэ-штыгъ, тIэку ащ «зыкысыгъэ-шIэжыштыгъ». Къулыкъур кызысхысхуштым, аужырэ мафэхэм Iоми хъунэу, сыкыауи,

кыызгурыуагъ. Зыфэзгъэгъу-
жын сымылгъагъэр сянэ нэ-
псэу резгъэгъагъэр, имыжы-
гъоу жьы зэрэшыгъэр, сятэ
ыгу зэрэгъэгъэгъуагъэр ары.
Мары сэ тыгуасэ сабыл кыс-
фэхъугъ. Ар сэ кысырыкыуагъэм
щысылухъуаным пае сищылэ-
ныгъи сышъхъасыщтэп. Сэри
арэушгъэу шлу салъэгъушгъэба
сянэ-сятэхэм?!

Димэ Чэчэным зэрэшыгъэгъэ
мазэхэм апае ахъшэ шлукае
кыратыжыгъагъ. Нымрэ тым-
рэ бэрэ ельэгъэгъэ унэ рагъэщэ-
фы ашлоигъоу, ау джыри ежы-
ыгорэр ары кыыригъэгъагъэр —
машинэ ышъафгъ, кьэнагъэр
наркотик уасэ хъугъэ. Машинэр
илэ зэхъум, клалэр нахъ лъэшэу
хъагъ, нахъ чыплэ чыжэхэм
анэсэу ыублагъ. Ащыгъум нар-
котик кызырыкыуагъэр ар кьэу-
уытыжыкыуагъэр щытыгъэп, геро-
ин зыхилъхъышгъэр.

— Ильэс 20-м ситыгъ нылэп
наркотикы сымылгъотымэ сы-
щылэ сымылгъагъэ зэхъум, —
кьелуатэ Димэ. — Ау зыхасль-
хъэрэм ибагъэ мафэ кьэс хэз-
гъэхъон фаеу хъушгъэ. Шъхэм
зы гушпыс нылэп илтышгъэгъэр:
уищыклагъ наркотик, кьэгъот,
тыдэ кых фаеми. Милицием са-
щэуи кыыхэкышгъэ, ау сянэ-

**Псауныгъэр кьэуухъумэгъэнымклэ Дунэе организа-
цием (ВОЗ-м) изкспертхэм зэрагъэунэфыгъэмклэ,
наркотикхэм ащышэу героинныр пстэуми анахъ
лъэш, анахъ «онтэгъу» ыкли нахъ псынклэу цыфыр
аш «епхыгъэ» мэхъу. А наркотикым цыфым ишэни,
изекыуакли лъэшэу зэблехъу, бзэджэшлагъэхэм
афекъудыи.**

фэшъафхэм кышчелэзэнхэу
ны-тыхэм мызэу, мытлоу агъэ-
кыуагъ, нахъ тэрэгъу кьэплон хъу-
мэ, тлэкы ным ыгу егъути, ыгу-
клэ фэмыеми, ишлуагъэ кызыре-
мыкыштыр ышлэштыгъэми, зар-
игъашчэштыгъэ. Ау кызырэгъа-
гъэкыжыгъэм лыпыгъэу «точ-
кэм» екыуалэти, икларыкыуагъэр
ригъэжэжыштыгъэ.

— Ащ фэдэ шылаклэм ыпкъ
кыкылыкы, — ело Димэ, — уз
хылыгъэр сйлэ хъугъэх, аужы-
рэ диагнозу сфагъэуцугъагъэр
сищылэныгъэ гунапкъэу фэхъун
ылъэкышгъагъэ. Сыщылэнуу
сыфэжыгъэп, кыуачи сйлэжы-
гъэп. Кыыхэкыгъэ уахътэ класэм
сылыхъоуи, ахъшэ чыфэу ситгэ-
нышъ, наркотик баго сщэфы-
нышъ, зэхэлъхъэгъуагъэ зэкы
сыуыным сегушысэуи. Ащыгъум
ильэс 28-рэ нылэп сыныбжы-
гъэр. А лъэхъаным сэщ фэдэ
пшъэшъэжыкые сылуагъэшгъэ,
нэужым ари тадэж кьасици нар-

ным — кыуачлэ кыыритыгъ. Чэ-
щыбэ кьекыгъэ ынаплэ кьемыфэ-
хэу, гъогы шлоигъоу, зэкы зэпи-
чыгъ, пыгъэу организацием хэу-
цагъ, ар зэрысэуэр шапхъэхэр
ыштагъэх. Мары ильэситлу хъу-
гъэ аркыи земышгъорэр, нарко-
тики зымылгъэгъуагъэр. Наркоман-
хэм лоф зэрадэпшлэштым екы-
лэкы шъаф кыфагъоты а ор-
ганизацием изэхэацлохэм. Ме-
дицинэ препаратхэмкы ахэм яла-
зэхэрэп, лофшлэныр, зэдэлъжы-
ныгъэр, кыыготым лэпылэгъу
уфэхъуныр ары аш лъапсэу илэр.
Димэ Оренбург дэгъоу зыкыс-
шигъэлъэгъуагъэти, Ростов агъэ-
кыуагъ, ащи ащ фэдэ организа-
цие щызэхышчэным, лэпылэгъу
афэхъуным пае. Кьыдэхъугъ ыкли
клалэм. Организацием икыуагъэ
Мыекыуапэ шылэ 2008-рэ ильэ-
сым кышгъэгъэжыгъэу. Мы лъэ-
хъаным ащ иадминистраторы
гушылэгъу тфэхъугъэ Грошев
Дмитрий.

— Цыфхэу аркыым, нарко-
тихэм апышгъэгъэ хъугъэхэм
лэпылэгъу тафэхъуным тыфэхъа-
зыр, унэу бэджэндэу тыгъым,
урамэу Свободэм тетым, зэкы-
ми, нэбгырэ 15 тыхъоу, тызэдис,
— кьелуатэ Димэ. — Ау зы нэб-
гыри аркыи ешъо хъушгъэп, нар-
котики ыгъэфедэу тыдэрэп. Та-
дэж кьацлохэрэм ешъуацло е
наркоман фэдэу тапэгъокырэп,
чыплэ кыин ит цыфэу лэпылэгъу
зышчылагъэм фэдэу тыфы-
шгъэ. Ау тэ шапхъэу дгъэуцугъэ-
хэр зымышгъэхэрэ е ахэр зыфэ-
мышылэхэрэ кызыхэдгъэты-
хэрэп. Нэбгырэ пэпчэ анализ еты
зэпахырэ уз илэ-имылэр тшлэным
пае, зы ланэ тышчызэдэшхъш. Тэ
лоф тэшлэ, зэзэгъыныгъэхэр
организациехэм адэтэшлышъ, лоф-
шлэныр гъэнэфагъэхэр тэгъэацлэх,
ахъшэу кьэдгъахъэрэмкы тэпсэу,
щылэныгъэм идэхъагъэ зэхэтшлэ-
ным, уасэ фэтшлыным иклары-
кыуагъэ зэтэгъэсэжы. Цыфыр зэ
нылэп дунаим кызырэтэхъорэр.
Сыд пае а щылэныгъэ клэкыр
аркыым е наркотикым ептышгъа?!

Ар хэти нахъ шлэхэу кыыгу-
рыломэ, ежыркыи, ар шлу зылъэ-
гъурэ пстэумкыи насыпыгъ.

Пшъэшъэжыкые наркоманэу
Димэ ядэж кышгъэгъэгъэри непэ
кыгъу, шъхъэгъусэ зэфэхъэгъэ,
япшъэшъэ цыкыуагъэ Викторие
ихъатыр нэмылэми, гъогу пхэн-
джым темыуцожыныхэ гухэлъ
пытэ ял.

— Мары ильэситлу хъугъэу
мы организацием сыхэт, сыхэ-
кыжынышъ, тадэж кыкы-
жыным джыри гу тесшыхъэ-
горэп, — ело Димэ. — Ау кыыз-
гурыуагъэ ешъоныри, наркоти-
кыри лэкыб пшлын зэрэплэ-
кышгъэхэр, ащ лъэшэу уфаеу
щыгъэ, угуклэ аш уфэхъазырмэ.
Ныбжыкыуагъэ сызэхъыкыи шло-
гъохэр мыщ еджэштхэми сшлэ-
рэп, ау аркыымрэ наркотикхэм-
рэ альэныкыокы лъэбэкыу зы-
шыгъэ пэпчэ ыгу кьэрэкыжы
щылэныгъэм нахъ лъаплэ дуна-
им зэрэтемытыр, аркыымрэ нар-
котикымрэ ным, анахъ шлу узы-
лэгъурэ цыфым, пэшшынхэу
зэрэшымытхэр.

Псауныгъэ шъуилэнуу зэкыми
сышгъуфэлъаго. Зышчышъу-
мыгъэгъушп: зэкыри тэры зэлы-
тыгъэр.

ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.

ГЪЭЗЕТЕДЖЭР КЪЫКІЭУПЧІЭ

Хъэ гъорыкылохэм кьалэр «яттыжыгъа»?

Тиредакция бэмышлу кы-
ыуагъэ Мыекыуапэ щыпсэурэ
Кыкы Гошпакъэ иписъмэ. Ав-
торым ащ кышчело икьалэ шлу
зэрилъэгъурэр, идэхъагъэ, икьэ-
бзагъэ зэрагъэгъушлорэр, ар зэ-
ригъэпшэн, зыпишлын зэрэшы-
мылэр. Гошпакъэ лъэшэу афэ-
раз арэушгъэу кьэбзэныгъэм мэ-
хъанэ езытырэ, лофшлэныр дэ-
гъоу зэхэзышчэрэ пащэхэм.

Ащ дакыу, зы гумэкы Гош-
пакъэ рэхъатыгъо кыыритырэп.
Ар зэпхыгъэр кьалэм иурамхэм,
тыдэкы зыбгъэзагъэми, хъэ
гъорыкылохэр атиз зэрэхъугъэр,
цыфхэмкы, анахъэу клэлэцы-
кыуагъэмкы, ахэр шынагъоу зэ-
рэштыхэр ары. «Зэгорэм ахэм
афэдэ хъэ гъорыкылохэр аугъо-
иштыгъэх, урамхэм атырау-
кьэбзыкыштыгъэх, — кьэтхы
Гошпакъэ, — джы сыда ахэм
зыпари закыпымылтыжыкы?»

Шыпкъэ, блэкыгъэ ильэс-
хэм уялгъэжыныи, укыдэуни
имышчылагъэу хъэ гъорыкылоу
урамхэм атэтхэр аубытышгъы-
гъэх. Джы ахэм япчъагъэ мафэ
кьэс хэхъо, бэдэд кьалэм дэлы
хъугъэр. Цыфхэмкыи, анахъэу
клэлэцыкыуагъэмкы, ахэр шы-
нагъох, гъаблэм ыгъэллэрэ хъэм
зызэришлыштыр хэт ышлэра?!

Еджаплэм клорэ е кыкыжыкырэ
цыкыуагъэм ащышхэм урамым
тетхэу зыгорэ ашхыныр яшэн.

Ащ фэдэр хъэ гъорыкылоу
лукыэм, кыырыкылоштыр кьэшлэ-
гуай. Кьэлэ зэфэхъафхэм хъэ
гъорыкылохэм апкъ кыкы-
кы лъэхъагъэу кьащыхъу-
хэрэр бэрэ телевидениемкы
кьагъэлагъо. Ау тэ тикьэлэ па-
щэхэр жажэхэрэ тшлэрэп.

Мы лофыгъом фэгъэхъыгъэу

кьэлэдэхэм бэрэ ведомствэ зэ-
фэшъафхэм зафагъэзагъ, тэ-
ри ащ игугъу гъэзетым мызэу,
мытлоу кышчытшыгъ, ау зымы
зэхихырэп а гушылэхэр. Енэгъу-
ягъо ахэр, лофым клэхъ горэ фэ-
зышлын фаехэр, хъэхэм амы-
гъэгъумэкыкыкы.

Хъэ гъорыкылохэм афэгъэхъы-
гъэу Гошпакъэ кыытыгъэм де-
мыгъэштэн плэкышгъэп, ау
кьалэм иурамхэм шлоу ате-
мылэу, кьэбзэ дэдэхэу, гулэты-
плэхэу авторым кызырэтхы-
рэм дегъэштэгъуай. Дэгъу Гош-
пакъэ зышыпсэурэ чыплэр
арэушгъэу щытмэ. Тэ тигъзет
илофышлэхэм а лофым епхы-
гъэу кьалэм ичыллэ зэфэ-
шъафхэм, ащ илэгъо-блэгъу-
хэм мызэу, мытлоу ашылагъэ-
хъш, а лофшлэныр джыри лъа-
гъэкыуагъэш, теубытагъэ хэлъу
кьэтлон тлэкышгъэ: шлоу, хэ-
кыуагъэ, блэкыгъэ ильэс-
хэм уялгъэжыныи, укыдэуни
имышчылагъэу хъэ гъорыкылоу
урамхэм атэтхэр аубытышгъы-
гъэх. Джы ахэм япчъагъэ мафэ
кьэс хэхъо, бэдэд кьалэм дэлы
хъугъэр. Цыфхэмкыи, анахъэу
клэлэцыкыуагъэмкы, ахэр шы-
нагъох, гъаблэм ыгъэллэрэ хъэм
зызэришлыштыр хэт ышлэра?!

Еджаплэм клорэ е кыкыжыкырэ
цыкыуагъэм ащышхэм урамым
тетхэу зыгорэ ашхыныр яшэн.

Ащ фэдэр хъэ гъорыкылоу
лукыэм, кыырыкылоштыр кьэшлэ-
гуай. Кьэлэ зэфэхъафхэм хъэ
гъорыкылохэм апкъ кыкы-
кы лъэхъагъэу кьащыхъу-
хэрэр бэрэ телевидениемкы
кьагъэлагъо. Ау тэ тикьэлэ па-
щэхэр жажэхэрэ тшлэрэп.

Мы лофыгъом фэгъэхъыгъэу

ЖАКІЭМЫКЪО
Аминэт.

Грошев Дмитрий
иунэгъо ныбжыкы.

сятэхэм яшлуагъэкы хъапс са-
шыгъэп. Зыпари сэ ащыгъум
кыызгурылоштыгъэп, сянэ лъэ-
гонджэмышъхъэкы сапашъхъэ
исы зэхъуми сыкыуагъэп, си-
кытыи, наркотикым сылыкыло-
штыгъ. Ащ ипсэкылод сэ егъашлэ-
ми сыхэкышгъэп.

— Сыда адэ ащ фэдэ шыла-
клэм кьэгъэзаплэ фэзышыгъэр?
— мы упчлэ закъор ерагъэу хэ-
сэгъэуцо Димэ зэпыу имылэу
кылуагъэрэм.

«Ащ фэдэ шылаклэ сыфаеп!»

— Машинэми бэрэ сисы-
гъэп, — лъегъэкыуагъэ Димэ икьэ-
бар, — наркотик рысщэфынэу
ахъшэ симылэжэ зэхъум, ари
сщэжыгъэ. Сятэ дгъэтылты-
жыгъэу, сянэ кыуачлэ имылэ-
жэу, сшынахъыжыи сажу икы-
жыгъэу щытыгъ. Унэм кыкы-
кыи слэкышгъэп, сыда пло-
мэ е милиционерхэр, е зычыфэ
стелъхэр ащ кышчысажэшты-
гъэх. Ар шылаклэ хъуна? Пкы-
хъэплэ кыин зымыуагъэ хэ-
тым сыфэдагъ, сыпшыгъагъ.

Димэ клиникэ, сымэджэщ зэ-

команитлоу тьянэ тыдисын фаеу
хъугъэ. Ахъшэ тилэпты, сэ — тэ
тиунэ, скыгъу бзылтыгъэм —
ежыхэм яунэ кьарытхыхэти,
пшэн плэкыныу дгъотырэп зэ-
клэ «лудгъэкыштыгъ». Аушгъэ
зышчэти, сянэ ыкыб кысфи-
гъэзагъэп, бзэмылоу, гушылэр
ымыгъотыжыу, бэшылагъэу гу-
шлуагъэ зыкымылтыжы нэхэм-
клэ кысэплыштыгъ.

Мафэ горэм телефоным кыс-
фытеуагъэ синьбджэгъуагъэу, нар-
команыгъэу, ау тлэкыи шлагъэу
кьалэм дэсымылгъэжыштыгъ-
гъэ клалэр. Ащ кысфилотагъэ
сэщ фэдэхэм лэпылэгъу афэхъу-
рэ шлушлэ общественнэ органи-
зацие зэрэшылэр, ащ ежыри зэ-
рэхэтыр, ищылэныгъэ зэблэхъу-
гъэ зэрэхъугъэр, ащ икыуагъэ-
хэм ащыщ пэшэныгъэ зэрэдыз-
рихъэрэр. Организацием ышлэр
«Преображение России». Джа
зэдэгъушылэгъур ары сищылэны-
гъэ кьэгъэзаплэ фэзышыгъэр.

Аплэ Димэ кыуагъэ иныбджэ-
гъу зыдэшылэгъэ кьалэу Орен-
бург, хъагъа а организацием.
Кыин ылэгъугъ, ау ыгу риубытэ-
гъэ шлоигъоныгъэм — цыф тэ-
рээ хъужыным, унагъо ышлэ-

**Профилактикэ лофшлэныр зэрэзэхэагъэм уигъэрэ-
зэнэу зэрэшымытым фэдэ наркоманхэм яреабилита-
ции. Сымэджэщым е диспансерым кычлэкыжыкырэ
цыфыр етлани а куп дэдэу наркоман зыхэхъухъагъэм
хэхъажы. Зэлэзэгъэхэ наркоманыр нэмыкыи щылэны-
гъэ хэпшэн, зигъусагъэхэм, зыхэтэгъэхэм «ахэпчын»
фае, лоф ышлэн, зызэблхъун амал ыгъотыным пае.**

УФ-м и ФСКН и Директорэу В. П. Иванов.

«Ахадэрэр — мэдэху»
(гуыцлэжэ)

Унэ фабэм исыми, шагум жьыбгъэу кышылъыгъэм ичылагъэ зэхишлагъэм фэдэу, Фатимэ шарф фабэу кьешэ-кыгъэм нахъ зыкълэищы-хьагъ. Шъхьаныгъупчъэу зылу-сым бжыхъ тхъэпэ гъожъэу жьым кышылъыгъэхэм ащыщ-хэр кытефэхэ етэкъохыжы-гъэх, зы тхъэпэ шэплъышъо-плъыжышъо апчым кыкълэ-рынагъ.

«Ари сэщ фэдэу шъхъэза-кыоу кьэнагъ»... — ыгуклэ зэ-риложыгъ бзылфыгъэ ныб-жыкълэм, ау илэсрэ ныкьорэ зыныбжэ пшъэшъэжыеу тын-чэу иплэкlor цыкълу шычые-рэм инэплъэгъу зытефэм, ишлэш зызэблихъужыгъ. «Зыкълэ сышъхъэзакъоп. Ме-рэм цыкълур сигъус...»

Мэдждьэрэ Фатимэрэ апэ зэрзэрэлъэгъухэу агуклэ зэпэ-лагъэ хъугъагъэх. Фатимэ янэ-шыпхъум икълэ кьышагъэу джэгуам Мамхыгъэ зызыдащэм апэрэу шызэрэшлэгъагъэх. Пшъашъэр ынэ тыримыхэу кълэм еплъы зэхъум, ащ кы-готыгъэ пшъашъэм гу кы-лытагъ:

— Пшъэшъэ хъаклэр, тиклэ-лэ угу рихъыгъэн фае, нэмыкълэ-плъэгъужьырэн.

— Хъау, шыу, — Фатимэ плъыжыбзэ кьэхугъ.

— Уеплэ зэпытыгъэкълэ ащ кыкълэны зи шылэп, унагъо ил.

— Ара, ащ фэдэ теплээ илахэп.

— Имылахэми, Иофыр зыте-тыр кыослогъах.

Нэужым ныбжыкълэхэр зызэхьагъэтлысхъэхэм, а лэнэ шыпкьэм а кълэри кыды-пэфагъ, кыдыпэфагъэр хэ-гъэкълэ, Фатимэ кыготлыс-хъагъ. Джы ыгу рихъыгъэ кълэм унагъо зэрилэр кышлэ-гъэшъ, Фатимэ зызэришлэ-щытири ымышлэу кьэнагъ. Ау гум еплорэр арэн, ежэ зеклэкълэ шъхъаф ил.

— О пшъашъэм хъэтэпэ-мыхъ тыошлэмэ сшлэрэн, сыд ослугъэми джэуап кьепты-жыбрэн.

— А кьаплэхэрэр уишъхъэ-гъусэ нэсыжыкълэ хъэлэ-балык ухъэфэнба?

— Сыда джы шъхъэгъуси кысфэбгъотыгъах, ара?

— Сэ кыпфэзгъотыгъэп, бэшлагъэу уи нахъ.

— Хэта сэ сымышлэу, сэ сы-хэмытэу, джы унагъо сэзы-гъэшлагъэр?

— Сыда адэ ащкълэ кьэп-лэнэу узыфаер, унагъо умышлэ-гъахэу ара? — ымакълэ гушлэ-чэфыр Фатимэ кыыхъыгъ.

— Мы пчыхъэ хъуштым сы-ришыхъатэн, ау илэс тлоклэрэ ирэм ситышъ, шъхъэгъусэ-силэгъэп ыкълэ силэп.

— Адэ сэ нэмыкълэ шыпкълэ кысагуагъэр.

— Ар кыозыгуагъэми елгытыгъ, а кыбготыгъэ Фай-зэт арымэ, ащ бгъэшлэгъон зи хэлэп, — ылуи кыгосыр пскэулугъэ. — Алорэ пстэури пшлэш хъуштымэ, бэ кыуа-лоштышъ ядэу. Фатимэ нахъ шъхъафит хъугъэу джы Мэ-джьидэ (ары кълэм ыцлагъэр) кылорэм хэдэ ымышлэу игуа-пэу едэлүштыгъэ. Зэблэгъэ шыпкълэ хъугъэхэу ныбжы-клитлур а пчыхъэм зэбгъодэ-кълэжыгъ.

Илэс фэдиз тешлагъ. А уахътэм кыкълэи Фатимэ зэ-нылэп Мэджьидэ зэрилъэгъу-гъэр, ари ошлэ-дэмышлэу Мые-кыуапэ, сымэдждьым, шызэлу-клагъэх. Мэджьидэ врачэу Иоф зэришлэрэр апэрэу пшъашъэм кышлагъ.

Пшъашъэм иапэрэ шлулэгъу гу лымытэрэм Мэджьидэ фэ-дагъ. Арэуштэу зызэригъэпсы-рэм Фатимэ ылгэгупсэфышты-гъэп. Кълэм шлулэгъу кьэбзэ дахэу фишыгъэм гу зэрэлъи-мытэрэр бгъэшлэгъонэу шы-тыгъ. Ау, шыпкьэр плош-тэ, Мэджьидэ пшъашъэм ыгу ихъыкълэрэм шымыгъуазэу шытыгъэп, ежэ ышъхъэкълэ ар дэдэр зэхишлэщыгъ. Зэлуклэн-хэу мыхъуштыгъэми, гуитлур, нэбгыритлур зышызэлүклэн чыплэ кыкълэжыгъ. Адыгэ Республикэм имэфэкълэшхоу Мыекыуапэ шылэм ипшъэшъэ-гъухэм ягъусэу Фатимэ кыуа-гъэ. Ау уцуплэ, тлысыплэ тэрэ-зи шылагъэп.

Фатимэ джэмакьэр кызы-хихыгъ. Ау цыф башъэу зэхэ-тым кьаджэрэр уигъэлъэгъу-нэу шытыгъэп. Тэкълэ тешла-гъэу зэпшъэшъэгъухэм апа-шъхъэ Мэджьидэ кыиуцагъ.

— Сыкышъуаджэзэ сы-пшыгъ, Фатим, некло шъузгъэ-тлысыштых.

— Ора сэлэ, Мэджьидэ, — Фатим зэрэгушлорэр псынкълэу кыыхъыгъ, — сыдэуштэуи тыкълэплэгъугъа, уапашъхъэ итыр аужым плэгъурэн.

— Нэхэм анэмыкълэу гури зэрэщылэр зычымыгъэгъушп, ащ сыдигъуи ухигъэукоштэн. Ерагъэу цыф жъугъэхэм апхырыкълэми, Мэджьидэ зыди-щэхэрэ чыплэм нэсыгъэх. Ау ащ зэкълэри тефэн алъэкълэнуу шытыгъэп.

— Хъугъэ, зыгорэу зызэ-хэдгъэзэгъэн, гъунэгъухэри лыкълотэных, арыба, — ыло-зэ, пшъашъэхэр ыгъэтлыс-гъэх. Ежыр шытынэу кыи-кыгъ. Мэджьидэ ишъэогъу лы ешъуагъэу кыгосым елушъэ-шъагъ, тэкълэи зэнэкьокъу-гъэх, кълэрэ иджыбэ илэбэжыи, пшъашъэм гу лъаримыгъа-тэу, ллым зыгорэ лэкълэжыгъ.

— Это другой разговор, же-лаю удачи, — ылозэ, разэу ичыллэ ыхъожыи, цыфхэр зэ-ликъузэ, лпыр дэкълэплэмкълэ ежыагъ.

Концертыри рагъэжыагъ.

— Фатим, пчыхъашъхъэ укълэжышты? — Мэджьидэ пшъашъэм елушъэшъагъ.

— Хъау, сыщылэшт, сипшъэ-шъэгъумэ аджэ кысложышты.

— Ащыгъум мы пчыхъэр тэтий! — зэрэразэр кыыхъэу Мэджьидэ кылуагъ. Пшъа-шъэм ащ зи кыпишъуагъэп.

Концерт ужым ныхъыкълэ купыр джыри бэрэ мэфэкълэ ура-мым тетыгъ.

Мэджьидэрэ Фатимэрэ зэкълэ зэпыфагъэу кьащыхъуштыгъэ, сыдым ахэм фашлэныгъа апэ-кълэ пэрыоху инхэр кьитэдждэ-нэу зэрэщытхэр.

Фатимэ зэкъуагъэп Мэджьидэ зыгу рихъыштыгъэр, Фай-зэт сыд ишылкълэми Мэджьидэ кызылэкълэгъэхъанэу пылыгъ, ащ паекълэ ымышлэни кьэзы-гъэуцунэи зи шылагъэп. Файзэт кыгурылоштыгъ Фатимэ шы-лэу илоф зи кызыримыкълэ-штыр, ау емыбгъуклоу Фатимэ пшъэшъэгъу гупсэ зыфишыгъ. Ащкълэ ыгу риубытагъэр ежэ

нэмыкълэ зыми ышлэщыгъэп.

Фатимэ еджаплэр кыухи, технологическэ университетым члэхъагъ. А лъэхъаным Файзэ-ти ящэнэрэ курс хъугъагъэ. Фатимэ янэшым дэжэ исынэу рахъухъэгъагъэми, игухълэхэр псынкълэу Файзэт зэблыригъэ-хъугъэх.

— Пшлэрэба а блэгъэ-ла-хылхэр зыфэдэхэр, пшъхъэ-уфимытэу, зэкълэмкълэ гъунэ кыплъафэу уисышт. Сэ ащ сеплгыгъах, ащ нахы нахы-шлу фэтэрэу слыгъым кьакълэи. Кьыздисыгъэ пшъашъэр икълэ-жыгъыгъ. Фэтэр тынч, етлани еджакло укълэнымкълэ маршрут-ки сыди ищыклагъэп, квар-талитлу нылэп университетым зэрэплэудзыгъэр. Сыд ыломи пшъашъэр кытыригъэнагъ.

гъыхэмэ кыонэцлэхэзэ, зепщэ-штых.

— Адэ а бгъапплэхэрэр псэкълэодхэба ыкълэ гунахъба?

— А пстэуми уягушшысэзэ ушылэн плэкълэштытэп, угу рихъырэр «любой ценой» кызы-лэкълэгъэхъан фае, адрэхэр гугъэм рэрэпсэух.

— Хъау, сэ ауштэу сфэшлэ-штытэп, ащкълэ укысышшымыгъу.

— Зэрэпфэмышлэштыти сэшлэ, сэ сизакъоп, кълэлэхэми ар кьагурылуагъ.

— Кло арымэ Иофэп...

Уахътэ зэригъотэу Мэджьидэ Фатимэ дэжэ кьаклоштыгъ. Ащ фэдэ мафэхэр пшъашъэм имэфэкълэжыгъэх. Шлу зэрэлъэ-гъурэ гуитлур зэпэблагъэ хъу-мэ ащ нахъ гушлуагъо тыдэ кыпхын! Мыекыуапэ ипчыхъэ

пшъашъэм цыхъэ фэсшлэны-слэкълэпэрэп...

— Умыгумэкълэу а уздэкълэ-штым кло, сэ тишлулэгъу сы-фэшыкълэжыгъэшт...

Ау Мэджьидэ рэхъатыгъэп.

— Мэзэ заулэ тешлагъ. Джанчэрые икуп джы нахъ кьэклорые хъугъэх. Ахэмы-тыгъэу зы кълэи кьыздащэ хъугъэ. Уимыджагъомэ кълэм лажэ илэп. Гъэсагъэ, уеплы-нкълэи лаеп. Кълэлэ лъэпэлъагъ, шъхъац лужыоу тетым кьедэ-хэкълэу фыжэ лэрэмэ цыкълэу ыгушпэкълэ кьэлъагъо. Ынэ кьа-рэмэ зы шъэф горэ акълэлым фэдэ. Кьызышхыкълэ, цэ фы-жыбзэхэр ылушлэ кылопсых. Краснодар дэт политехниче-скэ университетыр кыухыгъ, Сыбыр лъэныкълэ мэз-пхъэм

ОЖЪ Аскэрбий

ШУЛЪЭГЪУ ДЫДЖ

Рассказ

«Пшъэшъэ дэгъу, ыналэ кьызэрэстетыштым пылэ, хъаулыеу гурышхъо лые фэс-шыштыгъ, — ыгуклэ Фатимэ зэриложыгъ, — сшыпхъу на-хъыжым фэдэу кысыплэ»... Зэрилуагъэуи зекълэжыгъ.

Заулэ тешлагъэу яфэтэр кълэ-гъуалэхэр кышызылүклэхэ хъугъэ. Язеклэкълэ-шыкълэхэмкълэ кълэлэхэм ящыпэкълэу зэрэ-щымытыр кьахэшыштыгъэ.

— Сипсэлгыхъо Валерэ ишъэогъухэр арых, — Файзэт зиухыижыбрэм фэдэу кыи-луагъ. — Ошлэ, Фатим, ахэм о лъэшэу агу урихыгъ, яшъэ-огъоу Сыбыр шылэм уфагъа-шлоу алуагъ, ау сэ кыпшымы-гугъынхэу, Мэджьидэ зэрэуилэр яслуагъ. Ошлэ а Джанчэрыеу анахъыжылоу ахэтым ылуа-гъэр? «Пшъашъэр дэмыкълэу зэкълэми зэдырай, псэлгыхъо илэмэ гъэшлэгъонэп...»

— Файзэт, сыолгъэу, ащ пчы-хъэ кьэс сахэсыни сакълэры-сыни слэкълэштытэп, сэ седжэн-фай.

— Ой, ой-ой — сыд еджэн мыухыжэ зигугъу пшлэрэр, сэ мары ящэнэрэ курс сыхъу-гъэшъ, зезгъэгъаллэу зыми джыри седжагъэп, ау зэкълэми апэ симытмэ, ауж сыкьинэрэн.

— Адэ сыдэуштытэу зачет-хэмрэ экзаменхэмрэ птыхэра?

— Ащи талант ищыклагъ, шыпкълэ, а талантми ахъщэ тэкълэу голтын фае.

— Сэ ауштытэу сфэшлэштытэп, ахъщэ лые силэп.

— Адэ сэ силэу пшлэшлэ? Сыда а кълэлэжыгъэу кьаклохэрэр зэрэбылымхэр, ащ фэдэ горэ-хэр пшъашъэмэ афамышлэ-штытэмэ.

— Ахэр мычыжыащэу ыкълэ мыгъунэгъушъэу, спортивнэ ком-ментаторхэм зэралоу «на грани фола» зыфалорэм фэдэу пгыгъынхэ фаех. Кыпшыгу-

чэщ фабэхэр зэхашлэу ныб-жыкълэитлүм лъэсэу бэрэ кьа-кълухъэштыгъэ. Ащ фэдэ сы-хъагъэм Фатимэ зыкълэи пшъы-штыгъэп. Зы пчыхъэ горэм Мэджьидэ чэфынчъэу Фатимэ дэжэ кьэклэжыгъ.

— Сыдэу учэфынчъа? — пшъашъэр еупчылъыгъ.

— Мозамбик клоштытэм са-хатхагъ. Тхъамафэ горэкълэ тхылэхэр дгъэхъазырынхъэшъ, гъогу тытехъащт. Клохэрэм янахъыбэ зэшъхъэгъусэх, зэ-лофшлэгъух. Сэ сизакъу. Илэ-сыр макълэп. Шъхъэгъусэ уи-лэмэ бэкълэ нахышлу ало. Сшлэ-штыр сшлэрэн, Фатим. Зыгор-экълэ...

— Мэджьидэ, сыгу орклэ фэ-бэныгъэу илгыр умышлэу шы-тэп, ау, кысфэгъэгъу, апэрэ курсыр члэсыдгъэу уауж сы-кыхъэмэ тэрэзэп. Седжэн фай, ар ори дэгъоу ошлэ.

— Арыба клоштыти сшлэ-штыти сзымыгъашлэрэр. Ау зы гукъао кьыпфыси, мы пчыхъэ кьэс шъуаджэ лумы-кълэу лутхэр сыгу рихыхэрэн, афэсакъ, «джэгуам паго кьэ-кълэ» ало.

— Ащкълэ умыгумэкълэ, Мэ-джьидэ, сэ о узэрэсилэр зэкълэми ашлэ, зы нэбгырэ закъуи нэ-шлүклэ сеплгырэн. Ахэр Фай-зэт дэжэ кьыздаклохэрэр.

— А Файзэт зыфалорэр арыба цыхъэ зыфэсымышлы-хэрэри. Ащ ыгу кыпфилгыр кьэшлэгъуай, — кьырилогъа-гъэр ышъхъэ кыльэдэжыгъ. «Сэ а шлу плэгъурэм ухэз-гъэкълэнышъ, сауж укыры-кълэнэу ушлышт. Ничего, джы-ри уахътэ ти, ащкълэ сыгумэ-кълэпэрэп...»

— Файзэт цыф дэп, Мэ-джьидэ, сшыпхъум фэдэу ыналэ кыстет.

— Ауштытэу шытмэ дэгъу, ау сыгу джэнджэшыр исхын, а

ахэтэу щэлажэ. Кьызэралуа-гъэмкълэ, урыс кыщагъ, ау илэс нахыбэрэ зэкълэрымыс-хэу зэбгъодэкълэжыгъэх.

Кълэм Фатимэкълэ мурад гъэнэфагъэ илэу кьызэрэкло-рэр ыушъэфыштыгъэп.

Фатимэ сыд, пшъэшъэ ныб-жыкълэ. Арэу мо кълэрэ зельэ-гъум, зэрэхъугъэри ымышлэу ыгу кьызэпыригъэзагъ. Кълэрэ ыгу рихыгъ.

Нурдин (ары кълэм ыцла-гъэр) отпуск илэу Мыекыуапэ кьэклэжыгъ. Шыпкълэ, нэмыкълэи лагъ — адыгэ бзылфы-гъэ шъхъэгъусэ илэу ыгъэзэ-жыны фай. Яни, яти, ышы-пхъухэми унашъоу ары кыи-фашыгъэр. Нурдин ышыпхъу гурытэу Эммэрэ Файзэтэрэ а зы курсыр зэдысыгъэх, Файзэт ары Фатимэ кьафыхэзгъэщы-гъэри.

— Фатим, а кълэм удакломэ ылэгу уисэу, дышгъэм ухэсэу уиыгъышт. Баишъ-бай, мыль-коу илэм гъуни нэзи илэп. Ма-шинэ псынкълэхэу лэкълэ хэ-гъэгъу маркэхэу тлу-шчы фэ-диз ил.

— Кълэрэ кълэлэ дэуе сыха-плэрэн, ау Мэджьидэ сыгу егъу, Файзэт.

— Е-е-е, адыгэмэ пкълэнчъэу алорэн, Фатим, «шлулэгъум гукълэгъур кызыхахъэкълэ, ар клодыгъэкълэ лыгъэ...»

Джанчэрыерэ Валерэрэ якуп Нурдин ямыгъусэу зэ-тло кьэ-кълэжыгъэхэти, Фатимэ ошлэ-дэ-мышлэу кълэм зэрэфэззыш-рэр зэхишлагъ. «Нурдин сыгу зэкълэ зи кьэмынэу ыштагъэмэ сшлэрэн, инэплэгъу сыфэззыш-хъугъэ», — ыгъэшлэгъуагъ.

Пчыхъэм пшъашъэм ыгу илгыр кышлагъэм фэдэу Джанчэрые кьыригъэжыагъ:

— Нурдин Москва быбы-гъэ, контракт горэхэм ауж ит. Ащыгъум ащ самолетым ид-гъэтлысхъэ зэхъум ылуагъэр

пшагьэмэ, Фатим, «Тхьама-фэклэ Фатимэ сымылъэгъоу сыдзущтэу сыпсэущтэ? Сы-гуи, спси а пшъашгэм снхыгъ», — ыгуагъ.

— Ори, Фатим, джар кыи-пцэшлэу сыхэплэ, — пшъашгэм фыдыреплээкыгъ, клалэхэми янэклаозэ Файзэт кыиуагъ.

— Хьау ыкли, — плыжыбзэ хьугъэу, еплыхыгъэ Фатимэ джэуап кыитыгъ, — кло кьаклоу тесагъэш, тлэклу тыгу кьэкынклы хьун.

— Е-е-е, шульэгъур арыба кьызэрежьэрэр, ар боу мэшлошху. А машло гуцэм ыстыгъэмэ сэри сачыщ...

— Ара щэ кьызклэпщажэр, Джанчэрий!

— Сфэмыхъу гуцэклэ кьэсчагъ нахь, силажэу ащ хэлъыр маклэ — апэрэр — сянэ езэгъыгъэп, ятлонэрэр — сшыпхъумэ ашлокыгъэп, кло, шыпкьэ, джы кьэсчагъэм сяни, сшыпхъуи ригъэуцоллагъэх.

— Ори уригъэуцоллагъ нахь...

— Ащ фэдэ Иофым хэтынкли пшлэнэп, кьэщэнми тезэщыгъэба, тыныбжыкли тыклэлэжэп ныла, зыгорэм зебгъээзгъын фаеба... Кло, сэ сылофэп, сэ ситемэ ишъухыж, неущмыклэ Нурдин кьэбыбыжыщт, етланэ мэфищым кыклоцл ыгъээзжынын фае...

— Е-е-е, ащ фэдэ клэлэ шлагъом Фатимэ фэдэ пшъэшэ шлагъо пэклэфгъагъэмэ а нэбгыритлум нахь насыпшло умыгъотыжыныгыи, ау ар ежхэм ялоф.

— Сэ джы сыдэклоным силоф тетэп, сэ джыри седжэн фае. Етлани сэ гъэгугъагъ снл, — Фатимэ тлэклу кьапэуцугъ.

— Удэклоным класи, паси илэп, еджэныр арымэ — узыфэе институтым рыуигъэтыжыщт.

Москва кьызэриклыжэу изакъоу Нурдин Файзэт ифэ-тэр кьэсыгъ, пшэщытлуми хьаппыпхэр кьафыхыгъ. Фатимэ изакъоу унэм исыгъ. Нурдин кьаклоу зельэгъум, пшъашгэр ышлэщтыр ымышлэу зетекъагъ. Клалэр ылэгъу шлоигъуагъэми, тлэклу кыиуагътагъ.

— Фатим, неущмыклэ сы-кложынуу шыгыти узэгъэлэгъунэу сыкыиухагъ. Неущ пчыхъэ рестораным тыщызэхэсыжь сшлоигъу. Орырэ Файзэтрэ сыкыи-шъоже.

— Сэ таджэ...

— Сьолгъэу, а зы пчы-хэр сэ кыисэт. Етланэ, Алахэм ешл, тызэлуклэжыщта, тызэлумылэжыщта?

Клалэм кыиуагъэм Фатимэ тлэклу кыиуагъэм кыиуагъэм.

— Дэгъу, зыкьэдгъэхъазырын, — пшъашгэм шъабэу джэуап ритыгъ.

Мафэр кьэси рестораным ныбжыкълэхэр щызэрэгъу-игъэх. Гушлогъошхом хэтэу дунаир зыфимыкьужыщтыгъэр Файзэт.

— Мы пчыхъэ дахэм насып хэбгъотэныр дэгъу, ау шылэх ащ елэпаохэри. Аланасын, ащ ычпылэ сэ ситыгъагъот, — ар ылозэ Фатимэ фычлэплэ, — ау ащ фэдэ насып сэ тыдэ кыисхыныя?

— Хьугъэ, хьугъэ, умыт-хьаусых, о уинасыпи шлэхэу кьэклошт, марыш а насыпыр ор-орэу огъэпсы, — Валерэ кыиуагъылагъ.

— О зыгорэхэр ошлэх, ау эклэри пшлэпэрэп нахь, сэ си-насып боу джыри чыжэу шыл, — мэханитлугушы-лэмэ кьаригъэклэу Файзэт кыиуагъ.

— Сэ орклэ сшлэрэр икьущт, — тлэклу кьэгубжыгъу Валерэ кыиуагъ, — кло...

— Хьугъэ, шьузэщымыхъ, мы пчыхъэшхъэ дахэр шьумышлоркь. — Зэнэкьокъоу кьежыагъэр зэпыужыи ланэм здыпэтгысхагъэх. Фатимэрэ Нурдинрэ зэгосынуу хьугъэх. Ланэр шыгъэ дах. Шьоныр тиз. Зэ, тло бжэхэр залэтым, гушылэри нахь псынклэ хьугъэ. Ащклэ тетыгъор зыубы-тыгъэр Джанчэрий. Щхы макъэр столым щызэпыу-щтыгъэп. Нурдинрэ Фатимэрэ кьэшонхэу тло, щэ тэджыгъэх. Ары кьэс ланэм кьыпэ-нагъэхэм зыгорэ зэхафэу зэ-рагъафэщтыгъ.

— Фатим, сыкыизэклом пшэрылытлугу слагагъ: апэрэр бизнесым екыгъагъ, ятлонэрэр шьхъэгъусэ снлэу сыкло-жыныр ары. Апэрэр дэгъоу зэшлокыгъ, ятлонэрэр оры зылэ илыр. Сыгу пстэумэ уакыихыгъ.

— Ары шьхъае, Нурдин...

— Зэ, Фатим, хьущтмэ сы-зэпымыутэу сыгу илыр кьэ-сэгъау. Сыгу укыихыгъэр шыпкьэ, арыш, плэ зыкьэ-сэлхъэ.

— Нурдин, сэри сыгуитлугу шьхытлугу, сшлэщтыр сшлэрэ-пышъ сыгу зэгъоуты.

— Угу кыиуиорэр шлэ, ары укьэзымыгъэпцлэжы-щтыр.

— Сыгу тлоу гошыгъэш арыба сызэгъэгъэутирэр. Сэ Маджыдэ шлу слэгъоу слы-тэщтыгъэ, аужым ащ гъогу сыдытехъанэуи сыхъазы-рыгъ, ау, сэри шыпкьэр кьэслон, о укыызыкьоклым, зэклэри сшлүзэхэклоклагъ. Джыдэдэм сыгу зытетыр сшлэпэрэп — Маджыдэ джырэклэ шлу сэлэгъуа, хьа-уми сыгу егъуа?

— Фатим, зэгъашлэ, уси-мыгъусэу дунаир сидунэе-жэп. Уфаемэ, зэклэри члэ-сидзыни, уадэжъ Мыекъуапэ сыкьэкложыщт.

— Хьау, ар хьухэщтэп, Нурдин. Сыд пае пцы сыу-сын: ори усиджагъоп, ау седжэн фэй. Джыдэдэм унагъо сшлэным сыфэхъазырэп.

— Еджэныр лэклэб оз-гъэшлэщтэп. Уахътэу тилэр маклэ, неущмыклэ сыбыбы-жын фае. — Пшъашгэм ыгу дэхъыкырэ кьыхэхэу ынэ-гу тло, щэ зызэрихъоклыгъ.

— Маджыдэ тхьамыклэм зэхихми сыд ылон, тинасып зэрэзэхэмылэщтыр ащ ыгу кыиуагъэ гущ.

— Фатим, теубытагъэ зы-хэгъэлъ, неущ гъусэхэр снлэу шьуадэжъ сыкьэкло. Тиоф зэпыфэмэ, джыри тхьамафэ горэм сыкьэнэн... — Музы-кэр зэриухыгъэм гу лъаыгъэу тлэклурэ джыри пчэгум иты-гъэх, етланэ лэгуतेо макъэм нэбгыритлум зыкьаригъэшлэ-жыгъ.

А чэщым зытыриубытэ-щтыр ымышлэу Фатимэ клэ-

хэклыгъэм ущымыкл. Файзэт ары гушлогъошхо хэтыр. Маджыдэ шьхъафит мэхъу. Етлани джэнджэш тлэклур ыгу икырэп.

— Я Алахъ, кыисфэгъэгъу, Фатимэ Маджыдэ кыиуагъэ-хынымыклэ сшлагъэр маклэп. Сызыфаер джы кыыздэхъу-гъэклэ лытэ. Ау сыда сыгу гупсэф зыкымыгъотырэ? Сыда сэ зэклэ зыкызытесль-хъажын фаер, ежъ Фатимэ нэрэ гурэ илагъэба? Ежъ фэ-мыгъэмэ, плалэз ритыщты-гъэп. Неущ пчыхъэ яплалъ.

Ащ нахь нысэщэ дахэ еклэныхъагъэм кьашлэжы-рэп. Мыекъопэ рестораным цыфыр члафэщтыгъэп. Ланэм ибэрэчэтыгъэ кьэлогъуаеу ыкли кьэтхыхъэгъуаеу шы-тыгъ. Фатимэ бриллиантым-рэ дышгэмрэ кьэтэкьохэу Нурдин гомыгъ. Уеплынклэ ащ нахь насыпышло шымы-лэм фэдагъ. Ау загъорэ пшъэ-шэ нэгъу дахэм чэфынчлэ гумэклыгъор кьытехъэщтыгъ.

Мэфищ тешлагъэу Иофэу ялэхэр зэшлуаххи, Фатимэрэ Нурдинрэ Сыбыр быбы-жыгъэх...

Фатимэ зэрэдэклауагъэр (фамылопщызэ) Маджыдэ ыгуклэ зэхышлагъ, зыралом — лъэшэу гукъао шыхъугъ. Ау хьущтыр умыгъэхъун плэ-кыштэп.

Ильэсищ тешлагъ. Маджыдэ Мозамбик кыиуагъ. Ау изэкъуагъэп. Адыгэ джы зыдэщымылэ шыла, Урысы-ем ипоселствэ Иоф шызы-шлэрэ кьэбэртэелым ишъа-шэ кьышчагъ. Шьэожъе цыклу зыдагыгъэу, мэээ от-пуск ялэу зэшхъэгъусэхэр Адыгеим кьэклауагъэх. Мазэр теклэм посолствэм Иоф ши-шлэнэу Маджыдэ ыгъээзжы-нэу шытыгъ.

Файзэт Маджыдэклэ зыфа-ер кьыдэхъугъэп. Институты-ри кыиухыгъ, ау зэклэ хьау-лые хьугъэ, пшъэшэ зидэ-мыклоу шыс.

Фатимэ адэ, насыпышло хьугъа?

Апэрэ ильэситлум Нурдинрэ ежырэ зэгъурылоу зэдэсэгъэх. Пшъэшэжъе цыклуи зэдагытыгъ. Ау клуатэ кьэс, Нурдин а урыс шьу-зэу илагъэм дэжъ нахыбэрэ клоу кыиублагъ. Суткитлугу-шыклэ кьэтэуи кыиуагъы-щтыгъэ. Бизнесым екыгъэу ылоштыгъэ, ау зылыфэгъэм ыгу бгъэпцлэн плэклыщтэп — Иофыр зытет шыпкьэр Фатимэ кыиуагъ. Кыиуа-гъэм имызакъоу, бэми кыра-лоштыгъэ. Зигъэпсэфынэу (бизнесри ащ дыхэтэу ыло-щтыгъ) Канары зэклом, шьэфклэ а урыс зылыфэ-гъэри зыдицагъ. Пый зымы-лэ шыла (анахъэу бизнесым ухэтмэ) — нэбгыритлум якарт пчъагъэ Фатимэ кы-фарагъэхыгъ. Ащ нахыбэрэ зычылэн ымыдэу, Нурдин икьэкложын емыжэу, иса-бий клыгъоу Фатимэ Адыге-им кыиуагъэжыгъ.

Фатимэ инэу зыщыгугъы-гъэ ишлүлэгъэу дыджэу кы-члэклыгъ. Хэти ыпэ илыр ышлэмэ нахь сакъынба... Ошлэ-дэмышлэу шьхъа-ныгъупчэ апчым еккыилэ-гъэ тхьапэри члым ебыбэхы-жыгъ...

Къ. Улап.

Нахыпэм мэщытыщтыгъэу, джы нардомклэ зэджэхэрэ унэ тегъэпсыхагъэм тыпэблагъэу тэпсэу. Тадэжъ сыкыиплымэ, нардом лупэм кыиуагъэрэр зэклэ дэгъоу сэлэгъу. Тлэклу шлагъэу кьэнджалышхъэ зилэ унэр сикланлэ. Ылапшхъэ клалэхэр щыджэгухэу зыслэгъуклэ, клэсэтхъу. Нэрэ-лэрэ азыфагум сыкьэсышъ, хьэблэ клалэхэм ащыщ сэхъу. Мэ-щытыщтыгъэр кьэтэчыхъэ, ишъхъаныгъупчэхэм тарэ-пыхъхъэ. Джэгуклэ зэфэшъ-хъафэхэмклэ — лэгуао, тлыргъо, пэлокладзэ, нэмыкълэхэмклэ — тыдджэгъуэ тызыпшыкълэ, зытэ-гъэпсэфы. Тыгъэнапэм тыхэсэу жыы зылутэгъахъэ, кьыздэт-хыгъэ шылэмэ, зэфэдгошъизэ, тэххы. Клэлэгъур тхъагъо. Зымы зыхэтымыгъэни тшло-гъоу, мэфэ реным кьэтэчыхъэ. Пшыщэ икьуладжэ зэпытэгъа-джэ. Члэфэ-члафэ тешлэ, ты-кыизэпсы, нахыбэрэ псым кыиуагъэ зылыкълэрымклэ ты-зэнэкьокъу, тыдэсые, тыкьэсы-хы... Нахыжэу тыкьэзылэгъ-гъухэрэм, лы гъэпскыплэклэ заджэхэрэм лүтхэм, тэщ пае алоу загъорэ зэхэтэхы: «Ти-клалэмэ псыхъор агъэутхъо»... Тагъэмысэу арэп ащ кыиуа-гъэр, кыиуагъэр нахь. Ар тэ-шлэш, тэри Пшыщэ зэпытэ-гъаджэ. Мэфэ гушлуагъохэр реклоуы. Ау дунаир зытфи-мыкьужырэп кино кьаща-гъэу зызэхэтхыклэ ары. Кино-р кьэзыщэрэ урыс клалэу Воло-де ныбджэгъу кыисфэхъу-гъэш, сшлүгъожэу сыхэт. Ыпылэгъоу сыри: псынэпс чы-лэ кыиуагъэхы, шхын горэхэр сянажъ фысегъэхыхы — шэ-ламэ, кьэс гъугъ, хьалыжэу... Ицлыкълэуым кыиуагъэжы-гъэу Володе лъащ. Бэщым зытыригъаклэзэ ерагъэу ыла-кьохэр зблехых. Угу зэгъун цыфэу шыт. Кьызэрэсэлэгъоу фэсымышлэн шылэп. Гушылэм пае, картинэу кыиуагъэрэмэ ащыщхэр, кьэмлэнэ хьурае-хэм адэлхэр, зэпырызгъээз-жыныхэм саригъэсагъэш, ки-но кьагъэлэгъоуным ыпэклэ жыиуагъэклэу сиоф рес-сэгъэкълэу. Клалэхэр кыис-хъуапсэх. Кьыздачыхъэ, ки-но кьызащэрэ пчыхъэм уп-члэжэгъу сашы. Картинэм ыцлэклэ кьысэупчлэх, дэгъумэ е гъэшлэгъоу зэрагъашлэ.

Кино кьамыщэу тлэклу зытешлэклэ, кьызащэщтыр сэр-клэ зэрагъашлэ. Володе кы-силогъэгъэ уахътэр зяслоклэ, мэлэсэжыкь. «Аохыжэ Ио-а ащыгъум, неущ кино кьа-щэщтмэ!» — алоу бэрэ кы-хэкы. Ынатлэ сфэхъугъэм фэдэу, кино мафэу кьызащэщтым клалэхэр щысэгъэгъуазэх. Еж-хэми джаш лыпытэу, кьа-чыхъэхэз, кьэбарым тамэ кы-гуагъаклэ. Гъоум фэдэ хъу-жыгъэхэщ, тучаным, нэмыкълэ цыфэу кьауапэхэм мэкъэгъэлур арагъэкълэныр имыщыклэ-гъэжы ашлы.

Картинэу кьащэщтым ыцлэ пэшлорыгъэшэу кыисло-

щтыгъ. Темыфэжэу кьызэрэ-хэкыщтыгъэр мэклэ дэдагъ. Джаш пае урыс клалэм зэклэми тыфэрэзагъ. «Володе ыло-рэм епцлыжырэп!» — тлоштыгъэ. Джауэ кино тигъашлэ щыщ хьугъэш, нахыбэрэ кьащэнэу тыфай. Кино тежэ, тежэ... Кьызащэклэ — ти-мэфэкл!

Мэфэклым тыпэплэ, зыхэ-тымыгъэны тшлоигъу. Сшы-нахыкълэрэ сэрырэ ащ пае кьэтыгупшысыгъэр гъэшлэ-гъоны. Псэялгъэм пхъэупклэ тызыкълэ, гъоугъоуым пэ-благъэу тыкышэуцу. Кино-р Володе непэ кьышчэнэу шы-тышъ, тыпэплэ, кур кьэлъа-гъомэ, тызэрэпэгъочыныу ты-хъазырыпс.

Мээу пхъэ кьызыщытшлы-рэр чылэм пэчыжэп. Хэгъуа-шхъэ зыфалорэм фэд. Адэ тхъагъошъ укьаплэмэ учылы кьэплэгъоу, унагъом гушлуагъо кьыфэзыхын Иоф пшлэныр! Тхъагъор хьар кьэзышлыщтым тыпэплэ. Кино тежэ, тежэ...

Ауэ ку макъэ кьэлугъ. Ку маклэп ныла гъэмафэм зеклон зылыкыштыр. Ау мары Во-лоде зырыскур кьэлэгъуагъ. Иофшлэныр, пхъэкъэшлыныр зэпыдгъэгъэу зэшитлум ты-дэпклэе, тыкьепклэхы, кьэтэ-чыхыкь.

— Пэхъуа, о унахъ чьэр, ки-ноу Володе кьышчэрэр кьы-зэгъашлэба! — сшынахыкълэ кьысело.

Сэри, ащ сежэщтыгъэм фэ-дэу, джаш лыпытэу кум фэсэушкыу. Кино пчы-хъашхъэ теплэыщтымэ, зы-мыуасэ шылэп.

Сызэрэпэгъочырэп Володе кьылыгъэгъу. «Зымыгъэлэжъ!» кьыригъэкълэу, лэ кешлы. «Ча-паев!» ылозэ клэджэ. А кино-картинэр эзырэу тшлэ хъу-жыгъэ, арэу шытми, мафэ кьэс кьагъэлэгъуагъэклэ тезэщы-щтэп. Етлани ар сшынахыкълэ «Чапаев!» еджэхэу!

Володе ику сечъалли, сэ-лам есхыгъ. Адыгабзэр дэгъоу ышлэщтыгъ, рыгушылэщтыгъ. Сшынахыкълэ сыкьэчэллэ-жы, кьэбарыс есгуагъ.

Етланэ, мычыжэу хэгъуа-шхъэм щыджэгухэрэ клалэ-хэм адэжъ клэстхъугъ. «Чапа-ев! Чапаев!» — слозэ сыдже-щтыгъэ. Кьызызэхыхым, клалэ-хэр зэбгырычыхъэх, кьэба-рыр чылэм хахъанэу.

Мары пчыхъашхъыи клу-бым члэзэрэмыгъэфэжэу цыфхэр члэсыщтых. Кино «дэпкэ пкыиуагъэклэ» еджэ-щтыгъэ сянэжэу Пшъашэ зэклэми апшэу чыплэ фагъэ-шъошагъ. Сшынахыкълэрэ сэ-рырэ ыбгъуитлуклэ тыщыс. Ба-дзэу быбырэм ымакэ зэхэп-хын зыфалорэм фэдэу клым-сым. Ар кьэукоу зэрэхъу-гъагъэр джы кьызынэсыгъэми сшыгъупшэрэп: «Чэпаер! Сы-кьэкло, земыгъэтхъал!» Хэти фэягъэп лыхъужырэ хэкло-дэнэу...

Джауштэу кино тигъашлэ щыщ хьугъэ. Кино — ти-мэфэкл!

Шъыгъо-шлэжъ мафэу шыт жьоныгъуаклэм и 21-р. Адыгэ Республикэм шыпсэхэрэм ямызакъоу, Къэрэщэ-Шэрджэсым, Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Краснодар краим, Ізкыб хэгъэгухэм къарыкыгъэ тилъэкъэгъухэр зэхэхъу Мыекъуапэ шыкыуагъэм шытлэгъугъэх.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние сыхъатыр 17-м щаублэгъэ зэхэхъэм Парламентымрэ Правительствэмрэ якъулыкъу-шлэхэр, район ыкыи къэлэ административхэм ялыкылохэр, общественнэ организацием ахэтхэр, шлэныгъэлэжхэр, еджаклохэр, Іофзышлэрэ ныбжыкылэхэр хэлэжыагъэх. Лъэпкъ Іофыгъохэм агъэгумэкыхэрэ нэнэжъ-тэтэжъхэри, агу къызэрарилорэм теткы, шыгъо-шлэжъ мафэм ядэжъ рэхъатэу исынхэр къырагъэкыгъэп, филармонием къэкыуагъэх.

Хэгъэгъу зэхъом иветеранэу Тыу Аминэ ылъэ тетынхэр къехылылэкыи, шыгъо-шлэжъ мафэм унэм исынхэр ыгу къыфидагъэп. Лъэхъаным зэхъокыныгъэу хэхъухэрэм алыгълэ, ныбжъ зэфэ-шъыаф злэхэр зэхэхъэм зэрэхэлэжэрэм осэ ин ритыгъ. Тыу Аминэ игъусэх шлэныгъэлэжъ цырылохэу Тхьаркъохъо Юнысрэ Шъхэлэхъо Абуэр.

Шыгъо-шлэжъ мафэр игъэкыло-тыгъэу Адыгеим апэрэу шыхагъэунэфыкыгъэу зыфехъэхэм зэхъа-шаклоу ашыщыгъ Шъхэлэхъо Абу. Зэгъэпшэнхэр ащ ышыхъэ, лъэпкъ Іофыгъохэр зэрэлъыкыуа-гъэхэрэ игупшысэмэ къахигъэ-шыгъэх.

Зэхэхъэр зауылэм

Филармонием цыфыбэ чІэс. Адыгэ шыуашэр шыгъэу Лъэпкъ театрэм иартистэу Хъакъуй Андзаур пчэгум къыхыи, зэхэхъэр пэублэ гушыІэкы къызлэхыгъ. Лъэпкъ гъэкылод заом тхъамыкыагъоу къыт-фыкыгъэр шыІэныгъэм къызэрэ-щытэгъоуагъэр, лыгъэр яшапхъэу тилъэкъэгъухэр ячыгу зэрэфэ-зэуагъэхэр Хъакъуй Андзаур къы-Іотыгъ. Ячыгу къаухъумэзэ лы-хъужъу фэхыгъэхэм зы такыкы афэшъыгъуагъэх.

Къэгъагъэхэр кылыралъхъагъэх

Адыгэмэ ячыгу къаухъумэзэ фэхыгъэхэм апае мыжъоу агъэты-лыгъэм къэгъагъэхэр кылыралъ-хъанхъу филармонием чІэхъэм ашыщхэр агъэкылонхъу зэхэхъэм къылао. Купым хэтых Парламентым идепутатэу Шъхэлэхъо Аскэр, Правительствэм икыулыкъу-шлэхэр, шлэныгъэлэжъ цырылоу Шъхэлэхъо Абу, Адыгеимрэ Краснодар краимрэ арыс быслъы-мэнхэм ямуфтиу Емыж Нурбый, ныбжыкылэхэр. Адыгэ шыуашэр зыщыгъ кылылэхэр бэ мэхъу, шлэжъ зэралэр язекылоу-шыкылэхэм къа-хъы, къэгъэгъэ блэрхэр алыгъых.

Хъунэгъо Чэтиб, Стлэшъу Яхьер, Нэгъуцу Аслъан, Блэгъожъ Зулъ-къарин, Алям Ільясовыр, Едыдж Батырай, нэмыкыхъу общественнэ Іофшлэнхэм чанэу ахэлэжъхэрэр,

Пщымыгъуапшэрэм уапэкы уегъаплъэ

Егъашы тарихым инэкыубгъохэм ахэмыкылоуагъэ хъугъэ-шлэгъэмэ ашыщ Урыс-Кавказ заор. Жьоныгъуаклэм и 21-м дунаим тет адыгэ-хэр хъушъафыкыгъэ чыплэхэм ашызэкылэх, адыгэ чыгуыр къау-хъумэзэ фэхыгъэхэм шъхъащэ афашы.

Тыркуем кыкыгъэ тилъэкъэгъу-хэр, Йорданием, Израиль, Тырку-ем, Сирием къарыкыжыгъэхэр тэлъэгъух. Быжъ Кая, Едыдж Мэ-мэт, Бгъэнэ Алым, фэшъафхэри ныбжыкылэмэ гушыІэгъу афэхъ-гъэх.

Хъажэуко Пщымаф, Абыдэ Ар-тур, Нэгъуцу Алым, Къэлэжъо Да-рин, нэмыкы ныбжыкылэхэри зэх-хъэм зэрэщытлэгъухэрэм тегъэ-гушхо.

Къэгъагъэхэр мыжъом кыралъ-хъахы, муфтиу Емыж Нурбый зэ-Іукылэм хэлэжъэрэмэ закыфигъэ-загъ, Тхъэм елэІугъ ащ фэдэ зао-хэр тичыгу къытемыхъухъабын-хэм фэшІ.

— Сыд фэдэ зауи зыщытыхъу-мэн фэе, — къыІуагъ Емыж Нур-бый. — Заом илэхъан зыпсэ зы-тыгъэ лыхъужъхэм, хы ШуцІэ Іу-шъом Іулъыхъагъэхэм, хым ытхъэ-лагъэхэм, ячыгу къэзыухъумагъэ-хэм тафэшъыгъозэ, тинеушырэ мафэ нахъышлэу зэрэхъуштым те-гупшысэ. Тыфаеп зао...

Филармонием шыкылоу зэх-хъэм къыщыгушыІагъэх АР-м и Премьер-министрэу Къумпыл Муратэрэ гуманитар ушэтхъанхэмкы Адыгэ республикэ институтым идиректорэу Бырсыр Батырбыйрэ. Лъэпкъ шлэжым мэхъану иІэм къызэрэкымычырэ къэгъушыІа-гъэмэ хагъэунэфыкыгъ. Машлоу икырыкыІу зыкыедгъэІэтыным, лъэпкъхэр зэгъэгъуцунхэм апаеп шыгъо-шлэжъ мафэр зыкызэхат-шэрэр. Мамырзу тыщыІэ, Адыгеим зедгъэужыкыжы тшлэгъу.

Тиусэхэм, тиорэдхэм ахэлъ

Митинг-реквиемыр Адыгэ Рес-публикэм иартистхъу лъэпкъ шлэ-жым фэлэжъхэрэм лъагъэкылоуагъ. Театрализованнэ къэшлыгъоу къа-гъэлэгъуагъэр акыыл хэпхынэу гъэпсыгъагъ. Къэндзалхъу, урыс-хъу филармонием чІэхъэм къалоуи зэхэхыгъ Іофтхъабзэм цыфыр ыгъэгупшысэ, нахъышлэм фи-шэн ылъэкылэхъу зэрэхъащэгъэр. Урыс-Кавказ заом илэхъужъу Къоджэбэрдыхъо Мыхъамэт фэ-гъэхыгъэ оредыр филармонием шыІугъ. Дунаим шыІэрыІоу ореды-ло-къэшъоко ансамблэу «Іс-лъамыем» лъэпкъ гупшысакылер пхырызышырэ ижырэ оредыр къело. Артистхъу Хъокыло Сусан-нэ, Агъырджанхъо Саньет, Къу-мыкыу Шамсудинэ, нэмыкыхэри апэрэп ащ фэдэ зэхэхъэм зэрэхэлэ-жъхэрэр.

АР-м и Лъэпкъ театрэ иартист-хъу Уджыхъу Марьет, Мурэтэ Чэ-пай, Пэрэныкыо Чэтибэ пэсэрэ лъэпкъ оредхэр къыхадзэх, театрэм иартистхэр адежъхэр.

Къухъэр хым тетэу, лъэшэу оларэ хым тхъамыкыагъор тилъэкъэгъумэ къазэрэфыкырэ ис-кусствэм ыбзэкы артистхэм къыт-лъагъэлэсы. Адыгэ чыгуым тым фэ-дэу еджэхъэ, ным фэдэу агъэлъа-плэзэ Зыхъэ Заурбый, Кукэнэ Му-рат, нэмыкыхэри хэлэжъхъэзэ къа-

Кавказ заом хэкылодагъэхэм саугъэтыр зыщафагъэуцут чыплэм шыль мыжъом къэгъагъэхэр кыралъхъэх.

шыгъэм рэхъатэу уеплын плъэ-кырэп. Гур къыгъэбырсырызэ машлоу цыфыр зэрисырым лъэ-псэнчъэу укыанэмэ дунаим пэзо-кы дахэ зэрэщымыгъотыштым, нэмыкыхэмэ уарегъэгупшысэ.

«Абдзахэмэ ян» зыфилорэ поэ-мэу Къуекыо Налбый ытхыгъэм артисткэ цырылоу Уджыхъу Ма-рыет къеджэу зэп зэрэхъатхыгъэр. Лъэхъанэу узыхъытэр нахъышлоу зэхэпшлэным фэшІ ащ фэдэ гу-мэкы-гупшысэхэр зыхэлъ усэхэм уадэлун фэе. Ікыліблырэ ишъхъэ-гъусэрэ зыгъэтыллыжыгъэ ным сыхъат зауІэм къыкылоуІ фыжы-бзэ зэрэхъугъэм, нэпсыцэу ригъэ-хыгъэхэм уягупшысэ зыхъукыІэ, заомрэ мамырныгъэмрэ азыфагу уитэу къызыщыбгъэхъуныр псын-кыагъоп.

Бастэ Асыет зипэщэ кылэцы-кы ансамблэу «Ащэмэзым» игъу-сэу Адыгэ Хасэм иІофшлэн чанэу хэлэжъэрэ МэщфэшІу Нэдждэт пчэгум къыхыи, гур ыгъэлэпэра-пэу шлэжъ зыхэлъ усэм къеджэгъ, кылэцыкылэмэ пэсэрэ оредыр къа-Іуагъ. Купхъу «Ошъутенэмрэ» «Жыуымрэ» зэхэхъэр къагъэбайгъ, ижырэ лъэпкъ оредхэм псэ зэра-пытыр ятворчествэ къыщыагъэ-щыгъ. Уичыгу уисынымрэ хымэ чыгуым плэ шыпфэнымрэ зэрэзэ-текыхэрэм, уичыгу узэригъэфэ-бэрэм, Істамбул егъэзыгъэкыІэ кы-жыкыхэрэм яорэд, нэмыкы оредхэм-рэ усэхэмрэ уадэлэузэ ухъэтыкы, шыІэныгъэм иІэшлугъэ нахъу куоу улыІэсы пшлэгъоу охъу.

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театрэ иартистхъу Ацумыжъ Тем-бот, Гъонэжыкыо Асыет, Батыжъ Фатимэ, Джымэ Заремэ, КІэмэщ Разьет, нэмыкыхэмэ блэкыгъэ илэхъэхэр зыфэдагъэхэр, тинеуш-рэ мафэ нахъышлэу зэрэхъуштыр якъэгъэлэгъонхэм ахэтлэгъуагъ.

Зэхэхъэм хэлэжыагъэх Адыгеим иапэрэ Президентэу Джарымэ Ас-лъан, АР-м итхакылохэр. Лъэшэу тыгу рыхыгъ Урыс-Кавказ заом шлэжъу фытиІэм итамыгъэу су-рэтшы-модельер цырылоу Стла-шъу Юрэ ышлыгъэр зэхэхъэм къе-кылауагъэмэ зэрафагоштыгъэр, ащ ныбжыкылэхэр чанэу зэрэхэлэжъа-гъэхэр.

Тыгъаусыхъаным паеп арэуштыгъу зэхэхъэр зыкызэхъагъэр. Ащ фэ-дэ заохэр къэмыхъужыкынхэм, зэ-къошныгъэр дгъэпытэным, мамы-рэу тыпсыуным, блэкыгъэ уахъэр зыфэдагъэр тшлэным афэшІ ти-шыкылауагъэ митинг-реквиемхэр, саугъэтхэр, шыпкыагъэ зыхэлъ та-

рихъ тхылхэр. Тхэкыо цырылоу МэщбэшІэ Исхъакъ къызэрэтиІуа-гъэу, уилъэкы шлоу фапшлэрэр та-рихыым хэкылоуэщтэп.

Пэнэжыкыуае саугъэт къыщызэІуахыгъ

Кавказ заом хэкылодагъэхэм афэгъэхыгъэ шлэжъ саугъэтэу Пэнэжыкыуае къыщызэІуа-хыгъэм итеплъ.

ШыІэныгъэр зэрэлъыкыуатэрэр, нахъыпкыІэ шъхъыхыгъэу тызы-тегушыІэн тымылэкыштыгъэ Іо-фыгъохэр джы зэрэдгъэцакыхэрэм къеушыхъаты Урыс-Кавказ заом илэхъан Адыгэ чыгуыр къэзыухъу-магъэм апае саугъэтхэр зэрагъэ-уцухэрэм.

Теуцожь районим игупчэу Пэнэ-жыкыуае жьоныгъуаклэм и 21-м Адыгэ чыгуыр Урыс-Кавказ заом илэхъан къэзыухъумагъэхэм, зы-псэ зыгъэтыллыгъэхэм ямыжъо-сын къыщызэІуахыгъ.

Ащ фэгъэхыгъэ зэхэхъэм рай-оным илэжыакохэр, республикэ Адыгэ Хасэм хэтхэр хэлэжыагъэх. Теуцожь районим и Адыгэ Хасэ итхъаматэу Ехъулэ Юрэ мыжъо-сыным ишлэн, икызылэхын пы-лыгъэхэм гъунэ имыІэу зэрафэ-разэр зэІукылэм къышлыагъ.

Парламентым идепутатэу Мыгу Рэщыдэ, Теуцожь районим ина-роднэ депутатхэм я Совет итхъа-матэу Блэгъожъ Налбый, обще-ственнэ движение «Адыгэ Хасэм» итхъаматэу Хъэпэе Арамбый, Адыгэ Хасэм иІофшлэн чанэу хэ-лэжъэхэрэ Хъунэгъо Чэтибэрэ Тэу Аслъанрэ, Пэнэжыкыо псэуплэм ипашэу Ехъулэ Пщымафэ зэх-хъэм къыщыгушылауагъэх.

ЕМТИЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

Къыдзыгъэкырэ:
Адыгэ Республикэм
лъэпкъ ІофхэмкыІэ,
Ізкыб къэралхэм
ащыпсэурэ тилъэкъ-
эгъухэм адырІэ
зэхыныгъэхэмкыІэ
ыкыи къэбар жъу-
гъэм иамалхэмкыІэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

**Редактор
шъхъалэр**

**ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редакциер
зыхъыІэр:**
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхъаІэм

и апэрэ
гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшъэдэкыжы зы-
хырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхъаты-
гъэр:**

Урысые Федерацием
хэутын ІофхэмкыІэ,
телерадиокейтын-
хэмкыІэ ыкыи зэлы-
ІэсыкыІэ амалхэмкыІэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэлары-
шлэн, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым къыхиу-
тыхэрэм мышпып-
кагъэу къахафэ-
хэрэмкыІэ къэзыт-
хыгъэхэм пшъэдэ-
кыжъ ахы. Къа-
тэхэрэмрэ гъэзе-
тым шылажъэхэ-
рэмрэ яеплыкыІэ
зэтемыфэн ылъэ-
кышты. Гъэзет-
еджэхэм къыт-
фагъэхырэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкыи къэ-
зытхыгъэхэм
аІэкыдгъэхъа-
жыхэрэп.

**Зыщыхаутырэ
ОАО-у**

«Полиграф-ІОГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Пчъагъэр
6156**

**Индексхэр
52161
52162**

Зак. 1538

Хэутыным
узшыкыІэхънэу шыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкыІэхъгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00